Ч. 101 (14.933). Львів, четвер 12. травня 1938. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 223-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Ще одна змова проти Сталіна.

Токійський щоденник „Точі Шімбун" довідується з Москви, що там арештовано понад 200 старшин під замітом змови проти Сталіна й Ворошилова, яких вони буцімто хотіли вбити 1. травня. Також і на провінції переведено чималі арештування. (ПАТ).

БОЛЬШЕВИКИ БУДУЮТЬ У КРОНШТАДІ ВЕЛИКУ БАЗУ ПІДВОДНИХ СУДЕН.

Нарком военної маринарки опрацьовує плян розбудови военної пристані у Кронштаді, що має стати найбільшою совітською базою підводних суден. З огляду на те, що в 1933. р. викінчено глибокий балтійсько-біломорський канал, яким підводні судна можуть перепливати з Балтійського Моря до Білого, Кронштад становитиме спільну базу для цих двох морей.
(АТЕ.)

ТРЕТЯ ПЯТИРІЧКА.

Союзна державна комісія плянувань викінчує на борзі плян третьої пятирічки, що вже почалася 1. січня. Він кладе головний натиск на розбудову важкого промислу, в першу чергу хемічного, для військових цілей.

Ніяких циферних даних про плян ще не сголошено.

БУНТ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПОЛКУ У ВЛАДИВОСТОЦІ.

До Харбіну наспіла вістка, що у Владивостоці арештовано команданта одного з тамошніх полків, полк. Раскольнікова — приятеля арештованого шефа далекосхідного штабу Левандовського, На вістку про те ,полк. Раскольніков збунтувався і вирушив зі зброєю, щоб відбити свого улюбленого команданта.

Щойно після битви, в якій згинуло 17-ох вояків і 35-ох ранено, полк піддався. Арештовано 5-ох старшин і 78-ох вояків, яких мабуть уже розстріляли.

Національний склад Чехословаччини.

Як подає чехословацький статистичний уряд, з 17.189 громад республики 11.764 має чеську або словацьку більшість, 4.000 — німецьку, 740 — мадярську, 620 — українську, 56 — польську, 3 — румунську, 3 хорватську, 2 — жидівську.

ЯКА ДОЛЯ ЧЕКАЄ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНУ.

Преса дальше переповнена коментарями і здогадами довкола чесько-німецького конфлікту. Переважає думка, що Гітлер зобовязався супроти Мусолінія не виступати проти Чехословаччини збройно, тому він лише обмежиться до господарської пресії, щоби змусити Чехословаччину вести федеральний устрій зі широкою автономією для німців, українців, словаків, мадярів та поляків.

„Парі-Міді" стверджує, що на думку женевських політичних кол стріча канц. Гітлера з Мусолінієм вирішила долю Чехословаччини. В Женеві переконані, що розвій подій піде по такій лінії: Перш за все замінять чехословацьку республику на федеральну державу, опісля прийде розвал тої федеральної держави та „аншлюс" Судетів до Німеччини.

Женевські наради.

ЛІТВІНОВ КРИТИКУЄ АНҐЛЬО-ІТАЛІЙСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ

На засіданні Ради Ліги Націй в середу мін. Галіфакс зясував анґльо-італійське порозуміння та підкреслив його вагу для закріплення безпеки у світі. У дискусії представники Франції, Румунії, Бельгії та Польщі поставилися прихильно до того порозуміння, зате Літвінов висунув застереження щодо методи, якої ужила Англія та Італія — зрештою про саме порозуміння висловився він прихильно.

КИТАЙ ДОМАГАЄТЬСЯ ПОМОЧІ ВІД ЛІГИ НАЦІЙ.

Опісля китайський делегат виголосив довшу промову, домагаючися від Ліги Націй помочі для Китаю та застосування постанов ліґового пакту до японсько-китайської війни.

ПЕРЕД ДИСКУСІЄЮ В АБІСИНСЬКІЙ СПРАВІ.

На прохання абісинської делегації переложено дискусію в абісинській справі на четвер, бо негус прийде до Женеви щойно в середу вечором. Предсідник погодився на це під умовиною, що в четвер полагодять ту справу дефінітивно.

До абісинської делегації належить кількох англійців — це ставить британську делегацію у трохи немилу ситуацію з огляду на порозуміння з Італією.

Японський десант на острові Амой.

Японські военні кораблі обстрілювали пристань Амой. Японська влада зажадала, щоб чужинці евакували місто та щоб чужі военні кораблі відчалили.

Після бомбардувань японці висадили десант у північній частині острова Амой. Після невдалого китайського протинаступу 1200 японських морських стрільців дійшло до середини острова.

Недалеко міста Амой ідуть завзяті бої, в яких беруть участь літаки.

ЧУЖІ КОРАБЛІ ПЛИВУТЬ ДО АМОЙ.

До Амой вислано кілька американських военних кораблів, щоби вони хоронили інтереси американських і европейських громадян. Крім того до Амой пливе один бонтійський корабель.

БОЇ НАД РІКОЮ КВЕЙ.

ТОКІО, ПАТ. Японські війська, що ведуть наступ здовж південного відтинка залізниці Тіентсін-Пукоу, дійшли до південного берега ріки Квей, перебрили ту ріку і зайняли м. Кучев.

Інші японські частини, що наступають на Сучов здовж північного відтинка залізниці Тіентсін-Пукоу, у південному Шантуні, зайняли укріплені китайські позиції на півдні від Танчену. Японські відділи, що оперують на південь від міста Теіни, дійшли до ріки Квей і віддалені від отого міста всього 20 кільометрів. Японські літаки нагально бомбардували всі відтинки фронту здовж залізниці Тіентсін-Пукоу.

—o—

Правиця і лівиця.

Львів, 11. травня 1938.

Нема нічо гіршого, як люди говорять у двох мовах: вживають тих самих слів, а розуміють їх зовсім інакше. Трапляється воно — щоправда — дуже часто, а ми зокрема привичаєні, що мова, якої вживаємо у політичних розмовах з польською стороною — для неї незрозуміла і що це явище триває вже від століть та не має ніякого краю. Але не хочемо морочити себе й читачів усякими (дуже прикрими) ремінісценціями з давнього і недавнього минулого та взагалі з фронту польсько-українських — взаємно незрозумілих — мов. Хочемо цим разом висловити лише кілька рефлексій із зриводу нинішнього польського ґазетного шуму, що зчився і невтишно триває далі довкола польської внутрішньої політичної конфіґурації. Бо ось, коли український читач переглядає ріжношерстну польську пресу, збентежений мусить признати, що у польській публіцистичній термінольогії вживають тепер на означення ріжних актуальних груп і течій таких назв, які в нашому розумінні значать зовсім щось інакшого.

Воно в першій мірі торкається поняття „лівиця" і „правиця". З лівицею досі було у світі звязане поняття демократії, свободолюбности, лібералізму; правиця насувала автоматично думку про реакцію, — суспільну, релігійну, національну, — про непримиримість і ретроградність. Українці, — нарід уже самою своєю суспільною структурою предиспонований для устрою демократії, який вможливив би селянським масам брати участь у прилюдному житті, нарід без магнатської шляхти, великих земельних власників, великих промисловців і фінансієрів, — завжди немов інстинктовно вбачали у кожній лівиці прихильніший собі елемент, більш придатний для якоїнебудь кооперації. Польський підхід до аграрної проблеми, для нас найважнішої, звязаної у буквальному розумінні з нашою життевою екзистенцією, таке розуміння соціяльно-політичної лівиці цілком знищив. Бо чейже всі кольонізаційні закони в Польщі та вся земельна практика йшла та по нинішній день іде саме від польських лівих кол, від польської лівої демократії, бодай від людей, що мають таку фірму серед своїх землянків. Так само показалось, що польська демократія — і робітнича і селянська і інтеліґентська — стоючи при кермі державної влади вміє проводити найбільш реакційну політику у ділянці, яка є немов пробним каменем справжнього і щирого, демократичного світогляду: у ділянці національної політики. Зате дехто з т. зв. „реакційної правиці" виявляв — бувало —

далеко більше зрозуміння для національного лібералізму, ніж демократична лівиця. Приклад: становище поважної групи польських дідичів підчас „пацифікації" з 1930. року. Очевидно, грав тут більше егоїстичний власницький інтерес, ніж якийсь співчутливий сентимент: але в політиці не шукається сентименту, тільки спільности інтересів. І тут теж замало сказати, що польських поміщиків та українського селянина злучив спільний фронт проти кольонізації з заходу: показалося, що існує цілий гурт польських земельних власників та аристократів, які може через своє давнє перебування серед українського моря і може просто через вищу особисту культуру, яка дає здібність ширшої перспективи, — краще знають український нарід і краще розуміють його слушні вимоги, головно в ділянці культури й економіки. Фактом є, що „Час" і виленське „Слово" займали безліч разів у прерізних конкретних випадках далеко пристойніше становище до українства, ніж преса цілого вахляря польських демократичних партій, а часописом, який руба поставив найбільш для поляків дразливі справи з національної ділянки у найбільш прихильній для нас площині, стала „Політика", орґан „імперіялістів", як самі себе називають його редактори.

Зате нпр. величезна більшість польської рядової інтелігенції, здебільша збюрократизованої і спавперизованої, яка повинна бути і демократична і ліберальна, належить радше до табору старої ендеції, який у нашому понятті є саме табором найбільшої реакції, дарма, що сам він причисляє себе до демократії (від часу фашистівського та гітлерівського вітру з заходу є там уже ріжні течії — демократична та тоталістична, — які залежно від особи лідера перемагають чи відступають). Знову ж на крайнім правім крилі польського націоналістичного табору, серед деяких молодих гуртів ОНР-у починається дуже цікава ревізія старих ендецьких поглядів на пробеми Сходу Европи: першим показчиком цього є яскравий протиросійський (не тільки протикомуністичний) фронт, далі — міркування на тему українства, які може ще повні незнання фактичних даних, ще грішать непорозумінням, а проте таки глибші, від курієрового стилю.

Сьогодні читаємо, що від ОЗН-у відчалила правиця та причалює лівиця. Падуть назвиська, як револьверові стріли, але треба направду дуже вправного і „фахового" вуха, щоб серед отих стрілів миттю орієнтуватись, до якої марки й калібру кожний з них належить. Саме воно і є мабуть наймаркантнішим критерієм нинішньої польської „декомпозиції": не можна робити поділу польського суспільно-політичного табору по групах, світоглядах, ідеольогіях, виразних програмових гаслах, — можна тільки вияснювати, що уявляють собою поодинокі діячі, кожний для себе окремо. Регулямін, який обовязує у соймі, став обовязуючим і для всього польського політичного світа: щез поділ на ясновикристалізовані ідеольогічно-партійні клітини, зате кожний окремий політичний діяч став собі програмою.

Це не перебільшення. Бо маємо в одному гурті людей, які нам бодай відомі зі свого підходу до українства з цілком протилежних позицій. Не хочемо оперувати назвисками, бо воно й трохи ризиковно у тих часах, коли люди теж „еволюціонують" зі швидкістю, яка раніш компромітувала, нині частенько — приносить ефективні користи і заздрість противників. А проте таки згадаємо три назвиська, більш відомі українському громадянству, на доказ, як відпали всі давніші критерії оцінки політичних груп і діячів. Отож до влади нібн приходить „демократична лівиця", серед якої називають нинішнього міністра хліборобства п. Понятовського і п. Косцялковського і кількакратного премієра, новоіменованого сенатора Бартеля. А проте для нас кожне з тих назвиськ означає щось інше і ми ніяк не можемо оцінювати їх гуртом: пригадаємо, що УПР ще тоді, коли голосувала за буджетом, висловлювалась рішуче проти політики п. Понятовського, п. Косцялковський виявляє безперечно на словах розуміння для українських вимог, але не мав бажання чи енергії устійнені речі реалізувати, знову-ж проф. Бартель це для українців ще незаписана карта, зате це людина зовсім іншої вдачі і всієї ментальности: не доктринер і не словесний ліберал, зате людина з отвертою головою, емпіричним способом думання та великою енергією діла.

Нас, українців, направду страшенне мало цікавлять ідеольогічні нюанси, що ділять і розсварюють польських політиків, мало теж цікавить фірма „лівиці" чи „правиці", виписана на партійній вивісці і візитових білетах. Гартовані серед реальної дійсности ми відчуваємо щораз більшу нехіть для теорій, доктрин і фірмованих табличок: перестаємо знати партії, групи й деклярації, а знаємо тільки людей, які творять такі то діла і міряємо людей виключно міркою їх діл. І знаємо, що хоч іде у польському політичному світі чималий рух з перегрупуванням ідей і осіб, проте знаємо теж, що на фронті діл супроти українців нічого не змінилося і ніяких змін на будуче покищо не видно. Може тільки змінюватися темпо тих самих діл. І це для нас єдино важне ствердження.

ік.

Корона і свастика.

Відень, кінець квітня 1938.

На широких, веселих вулицях Відня заграли орхестри. Завтра — день імянин канцлера „великої Німеччини", Адольфа Гітлера. Сьогодні цілий Відень вилинув на вулиці. Над дахами і над розкішною віденською весною повівають трьох-барвні прапори.

— Можна у вас прикурити?

— Гайль Гітлер, прошу дуже — гальо, Бреттер, прибивай уже поперечні дошки, так, так, добре!

Прикурюю папіроску і дивлюся йому просто в лице. Він — робітник столярсько-будівничої бранжі і разом із двацятьма іншими товаришами ставить нову трибуну на Площі Героїв, де завтра шумітимуть великі військові паради. Він — австрійсько-німецький робітник, має синю блюзу і працюючи відповідає на мої питання.

— Що тут буде? Гм, парада, дефіляда, сам фірер стоятиме на оцій трибуні.

— Хто, Гітлер? Таж він не приїжджає на завтра до Відня...

— Кажу вам — буде фірер, гей, там, Ганс, подай молоток.

Застукотіли молотки, затріпотіли на високих щоглах довгі, вюнкі, війливі фляґи. Робітники викінчували складати трибуни. Чи буде сам Гітлер — це для них байдуже, буде фірер, а який теж байдуже, кожного фірера треба слухати!

РОЗМОВИ НА ЦІЛІЙ СУСПІЛЬНІЙ ДРАБИНІ.

Можу сміло сказати, що розмовляв я з цілим Віднем і Австрією. За пять днів удалось мені перевести понад сто цікавих і дуже цікавих розмов. Балакали ми з робітниками і старшинами, рентієрами і прачками, вуличними продавцями каштанів і професорами. Мало того, я починав розмови з кожним шофером і кожною кельнеркою, слухав критичних завваг чужинців і журналістів, врешті ставляв питання молодим дівчатам і старим претенсіональним дамам: що у вас нового, чи ви вдоволені, скільки платите за масло, чи ви були у Німеччині? а може жаль вам того Відня, що шумів чарівним вальсом???

Ґалерія людей і типів відповідала на мої питання ріжно: холодно, байдуже, пристрастно, цікаво, заінтриґовано, отверто, обережно, але всі, однаково і всюди (крім жидів) відчувалося одно: „Якби не було, гайль Гітлер!"

Хто був гітлерівцем віддавна — тепер ентузіязмується, хто був байдужий — заінтересувався і став націонал-соціялістом, хто був ворогом, — але не комуністом і не жидом — ще спокійний, ще опанований, не говірливий, але вже носить відзнаку свастики і думає — як усі — націоналістичними катеґоріями: буде хліб, буде окраса, державні роботи, „велика Німеччина", врештою якби не було, краще буде як було, десгальб: гайль Гітлер!"

Але чому я маю у вас це вмовляти, краще беріть капелюх (пардон, ласкаві пані! — або тирольський модний капелюшок зі свастикою) і ходімо разом на Відень, погуляємо, приглянемось. Це майже нічого не коштує.

ІНТЕРВЮ З ФІЛЬМОВОЮ ЗІРКОЮ.

Подаймо собі руки, бо на віденських вулицях так сьогодні глітню, що важко протиснутися і спробуймо перейти автостраду. Аби лише до мети! — пане шофер, Шенбрун, королівська палата! Відкрийте тільки дах і влучіть радіо, бо саме в цій хвилині передають промову міністра пропаґанди!

Вам вигідно — ласкавий читачу й читачко? — отже ідемо.

У королівських кімнатах б. цісарської палати у Шенбруні повно закордонних гостей. Протискаємося поміж них, спішимо. Оце, погляньте, кімната з найкращими гобелінами, тут спав Наполеон, там на право дукатовий сальон Марії Тереси ввесь у золоті, на цьому ліжку вмер сам Франц Йосиф. Ви задивилися? На кого, ага на тих ґвардійців? Ну, ясно, варта їх побачити, тих з охорони Гітлера. Високі, кремезні, щокаті — в чорних чоботах і однострах. Аж почорніло тут від них; вони прийшли так як і ми — побачити минуле Австрії, тільки ми подивляємо історію, а вони оглядають те, що здобули... Але ходімо на широкі, ясні палатні променади! Чому там стільки народу?

Велику площу перед дугастими терасами Шенбруну покрила публика, переважно чужинці. Стояли з очима на балюстрадах палатних бальконів і когось довго оплескували. Кого? Відомо — фільмової зірки! Саме під вечір кінчили тут накручувати нову фільму (на жаль назву забув), яку незадовго вже побачимо і на наших екранах. Героїня фільми, артистка пані Меллі подякувала, опершись на бальконі, за овацію. Використовуємо з товаришем нагоду: висуваємось на чоло юрби, я посилаю зірці цілунок рукою, а товариш натискає ґузичок: Кляпс! і — знимка готова.

Артистка киває до нас рукою і питається зверха тераси:

— А чи дістану світлину?

— Охоче, просимо кинути адресу!

— Кинути? Краще ходіть, панове, сюди до мене.

Не треба нам цього повторювати. Влітаємо півкругом сходів на гору, а вона виходить нам назустріч в фантастичній, старосвітській криноліні.

Юрба захоплена, реве: браво, браво, браво!

Зірка простягає руку. Хочемо поцілувати, але рука ціла наче з чоколяди, висмарована косметиками, немов мальована. Таке саме лице, вії аж сині, губи бурякові і тільки очі світять природною краскою.

— Гайль Гітлер! — засміялася — не перелякаєтесь мене?

— О, деж би! Навпаки радіємо, що вас так покрасили. Ще чого доброго ми б залюбились.

— Відраву знати, що не німці. Ось адреса, а знимка буде?

— Буде, та — хто зна — чи не з любовним листом. А як тепер у фільмі після аншлюсу, весело, чи може крутите лише пропаґандові сцени?

— Хіба не бачите, що крутимо? Ось там стоять цісарські генерали, ляйтнанти, дами, музиканти. Відень не може цього всього позбутися відразу і зрештою не потребує, це його минуле, дороге минуле...

— Коли побачимось ще і де, ласкава царівно в криноліні?

— Напишу вам, як пришлете знимку, і опісля, щож, добре, опісля чекатиму вас в кіні, в... будьякому кіні, на екрані, коли гратимуть цю фільму. До побачення, Гайль Гітлер!

І втікла а ми лишились на високих сходах королівської палати, а під нами юрба туристів реготала і била браво. У Відні можна швидко втратити серце.

ПРЕСА, ЕМЕРИТИ, ПРОДАВЦІ КАШТАНІВ.

Ви, мій шановний читачу та ласкава пані читачко, стояли — зрозуміло — у натовпі і дивилися, як я і товариш переводили інтервю. Тепер сідаємо в трамвай та їдемо до ратуша у підземелля на вечерю. Славний віденський ресторан у підземеллях ратуша тягнеться немов кабіни в пароплаві, а коли там ще трохи „українізувати" (себто випити під чубок) — то таки справді враження корабельне, просто знаменито чудове. Погляньте, яку я втну штуку!

Входимо до великої салі з сотнею столів. Посередині відбувається саме чиєсь весільне прийняття. Багато гостей, молоді тремтять з зворушення, якийсь сивавий симпатичний дідусь виголошує промову. О, тут можна багато почути, а чого доброго — попасти й на весілля. Замовляю вино і сідаю оподалік; за хвилину балакаю вже з якимсь підмакітреним весільним гостем, за дві — цілую ручку його грубої дружини, за пять — виголошую разом з усіми іншими товсти.

Обсервую людей з товариства: молодий має в клині свастику, молода — прикрасу і ...

льоні теж зі срібних „гакенкрайців". Старий батько відповідає широко і поважно на мої питання.

Передовсім інформує мене, що його донька - урядничка виходить заміж за берлінця; він прибув до Відня щойно два тижні тому, але добрий хлопець, хай їм Бог дає щастя.

— А скажіть мені по щирости, як молодшому приятелеві і чужинцеві, (я знаю, що вам усім імпонує вожд), чи вам не жаль того, що було, корони?

— Ваше здоровля, молодий приятелю, от, бачите, ви не розумієте німецької душі. Корона? Хай ніколи не сходить слава з австрійської корони! Я сам емеритований залізничий кондуктор і ніхто інший тільки я возив, на моє горе, світлого архикнязя Фердинанда у Сараєві. Ми оба нераз їздили і він казав отверто: „Ги, Ганс, знай одно: Австрія і Німеччина мусить бути разом!" ...Допивайте, приятелю, вино за щастя моїх дітей... Шушніг робив те, що сам хотів, а Гітлер зробив усе по нашій волі. за ваше здоровля!

Мій старший приятель екс-кондуктор світлого архикнязя Фердинанда має за собою сьомий хрестик.

У своїх поглядах він не самітний: більшість старшин німців з Австрії думає таксамо. Бо не згадувати вже, скажім, журналістів з нових редакційних персоналів. Більшість їх прибула просто з Берліна та з Мінхену це правда, але є й місцеві і вони без обиняків:

— Чистка по наших редакціях? Тільки не „чистка", в нас не Совіти! Ми повикидали геть жидів і тих, що думали за гроші. Німецький журналіст не пише для грошей і ми не цураємося наших постанов. Зрештою погляньте на реклями („читайте часопис під новою арійською редакцією") або ходіть зі мною до каварні.

— З приємністю, тільки, вибачте, куплю каштанів.

— Де, на вулиці?

— Так. Будьмо щирі, я хочу при нагоді запитати дещо вуличного продавця каштанів.

— Го, го, яке цікаве інтервю! Ану, поговоріть, я зачекаю. Цікаво, що почуєте.

Прохаю вибачення журналіста і купую печені каштани, але не у продавця, а у старенької бабусі. Підходжу до її залізної печі, а „стара" ще здалека сміється.

— Гайль Гітлер! — каштани, чи печена картопля?

Кручу головою і вдаю, що ледви-ледви клею німецькі речення.

— Прошу каштанів за пів шилінга... то вам ще вільно дотепер торгувати на вулиці.

— Або що?

— Я, бачите, ззакордону. В нас кажуть, що Гітлер скривдив австрійців.

— Брехня, пане, неправда! І починає моя професор викладати націонал-соціялізм. Вона захоплена і має надію, що настане справжній добробут. А свастика в неї більша ніж у мундурових гітлерівців.

Вертаюся до знайомого і посміхаюся.

— Переконались?

— Майже так.

— Справді розмовляли?

— Не було як, мусів слухати цитат із „Майн Кампфу". Маєте геройські баби!

Ми ввійшли в каварню.

В КАВАРНЯХ.

Коли я виїхав до Відня, забрав з собою повні теки актуальної літератури, преси, інформацій, даних і статистичних. Гадав, що писатиму мудрі, пророчі, політичні кореспонденції. Де там, — нічого з того не виходить, не можу. Не можу повторяти цифр, чи чиїхсь поглядів з одної дуже простої причини: сам бачу стільки, що не мушу копіювати, є нагода дивитися на світ.

Ось ми ввійшли у каварню окремо, щоб собі не перешкоджати.

Контролюю гаманець, а у мене лише одна монета в німецькій валюті. Мало. Підходить „обер". Кажу йому просто: у мене лише одна марка, прошу нею диспонувати.

— Шен!

Дали мені каву й до кави, а крім того стирту газет з цілого світа, але найбільше італійських. Напів жартом питаю „обера":

— Чи не забагато у вас італійської преси, не збанкротуєте... а може присилають даром?

— Ні, прошу пана, ні. Італія — наш союзник. Шануємо союзників і тих, що нас шанують.

Не спускаю усмішки з уст:

— Колись Австрія Дольфуса і Шушніга теж рахувала на Рим...?

— Тим більше, тепер нічого не змінилося. Австрійська провінція дала вислів своїй волі, нарід залишився той самий. Чи ви ще щось потребуєте?

Важко вести політичну дискусію з віденськими кельнерами; вони мають два сильні аргументи: ввічливість і... рацію.

Але спробуйте „щось не теє", дозвольте собі на гострішу критику, тоді побачите.

Якось зайшли ми в кількох до каварні. Випили, закусили, ще випили і ще закусили. І щойно тоді розговорились з місцевими бувальцями про політичні справи. Довідались багато цікавих річей, спорожнили (на спільний рахунок) ще кілька пляшин (нота бене: гітлерівці курять і не цураються вина; говорять, що сильна людина — не боїться налогів) аж раптом хтось із нас сказав щось про комуну.

Німці насторожили увагу: вас? комуністен??

І спішно почали виходити. При столику зявився кельнер: „Бітте цален!"

Одно слово попсувало настрій.

А настрій у Відні знаменитий! Просто чудовий. Весело, гамірно, все по новому.

ЖИДИ И УКРАІНЦІ.

Не забув я зайти також і до жидівської каварні.

Увійшов і відразу почув, що попав у сам вогонь сотень поглядів. Що за лихо? — а-а, в мене в кляпі свастика.

Жиди у Відні притихли, а їхні крамничні вистави увечір темні. Одначе про погроми чи товчення вікон — нема мови. Є параграф, гетто і напис на нежидівських підприємствах: **„Побажані тільки арійці"**, кінець!

Жиди з семітськими носами і такі, що годі їх пізнати — сидять у своїх дільницях та своїх каварнях. Сидять спокійно і дочитують стару австрійську пресу зперед перевороту. Цілком її вже зачитали.

Про політику мовчать, хіба що переконаються, що ви з Польщі — а-а, тоді ще щось почуєте.

Інакше — зрозуміло — українці. На церкві святої Варвари на Фляйшмаркт висить жовто-блакитний прапорець, а в церкві лине українське слово Боже.

Не було часу складати візити землякам, тож я зайшов тільки до церкви — мовляв — перехреститися і поговорити „по людському". В церкві на дверях лист кардинала Інніцера до канцлера, а всередині багато вірних. Майже всі молодші і старші панове мають у кляпах плащів тризуби і свастики. До церкви заходять підчас св. Служби Божої чужі туристи, слухають і придивляються.

Коли виходжу з церкви, кропить дошик. Оглядаюся за автом, а що його покищо нема, хоронюся під дашок книгарні.

Біля мене стоїть двох німців. Один — видно — місцевий, другий — мабуть із Райху.

Той другий питає:

— А що це за прапор на цій церковці?

— Це українці йдуть із церкви, а це їх національний прапор — відповідає перший, а по хвилині: **ти певно чував про українців?**

— Я — я, натурально, Україна має бути нашою кольонією, гарний край, я — я.

Дощ починає замінюватися в зливу.

Роман Гучванович.

За душу наших наймолодших.

„Обніміте-ж брати мої,
Найменшого брата..."
Т. Шевченко.

Молодь — це надія і майбутнє кожної нації. Яка молодь, такий буде нарід, така буде держава — це загально відомі правди. Серце і душа молоді рветься до ідеалів: до великих діл і здобутків. Але водночас всі ми знаємо, що лад, порядок, добробут, культура, цивілізація і воля одиниць та націй родиться і процвітає там, де молодь морально, духово і фізично здорова та кріпка. Бо молодь витворює здебільша атмосферу домашнього та суспільного життя. Хтось сказав: „Яка молодь, таке у даному моменті життя". Тому не диво, що всі народи світу звертають на своїх дітей велику увагу. Ми бачимо, як фашизм, гітлеризм, а навіть большевизм, прийшовши до влади старяються захопити у свої руки виховання молоді.

У фашистівській Італії та гітлерівській Німеччині молодь стає тією силою та животворною кровю, що безупину вливається в організм відмолодженої держави. В обох згаданих державах, докладно опрацьовано системи виховання молоді. Там повстають відповідні організації, які охоплюють усю молодь від 6 до 18 року життя, де поруч із фізичним вихованням іде теж виховання умове. Освіту дає школа, шкільні та позашкільні курси, читальні, мандрівні бібліотеки, часті відвідини музеїв та історичних памяток; при помочі літератури, театральних і фільмових вистав та спеціяльних радіослуховищ. При цьому молодь має своїх духовників, які вчать молодь релігії, Завданням духовників є прищепити молоді підставові засади, любови Бога, батьківщини та родини.

У нас попри молодь зорганізовану, що бере деяку участь в громадській праці, є ще друга велика частина молоді, головно по наших селах, яка виховується здебільша на вулиці або не у своїх організаціях. От хочби згадати, що в останньому часі частина активного польського громадянства почала організувати на наших селах дитячі півоселі. Як знаємо з преси, Секретаріят Порозуміння Польських Організацій на терені Сх. Галичини зорганізував у 1933 р. 12 дитячих півосель з 420 дітьми, а в 1937 р. було вже цих польських дитячих півосель 1.735 а 68.000 дітей. Крім півосель згаданого Секретаріяту — 921 півосель зорганізувало ще польське „Тов. Школи Людовей".

Тому, що школа не може виховати наших дітей у національному дусі, справу виховання молоді мусить перебрати на себе родина та наші культурні установи.

Але як знаємо, батьки на селі так зайняті своїми господарськими справами, головно влітї, що не стає їм часу на виховання власної дитини. А як навіть і є час то не все селяни вміють дитину як слід виховати. Часто можна бачити, що мама-селянка лає дитину за те, що добре, а потурає тому, що зле. Про те, що душу дитини треба ушляхотнювати змалку, що треба дитину вчити розріжняти добре від злого, не залишати під злим впливом це малозрозумілі речі на селі. Хоч є вже у нас багато дуже культурних селян, але (як усюди мусить бути те „але") вони губляться в морі впертої і темної маси, яка ніяк не може зрозуміти відповідальности за виховання дитини. А у висліді цього каригідного занедбання маємо те, що село живе майже під терором тих занедбаних і невихованих дітей.

Крваві весілля і забави, крадежі, напади, пиятики і т. п. виступи вказують найкраще на це занедбання. Прийдете на село до якоїнебудь хати то побачите більш-менш таку картину: в хаті повно міхів зі збіжжям і мукою, подушки, одяги — все лежить у хаті, де мешкають, бо бояться злодія; в сінях кури, гуси, нерідко й поросята на ніч заганяють. Коло кооперативи варти, в селі варти, коло громадських будинків варти, а крадежі не переводяться. Крадуть пашу на полі, копи збіжжя, витинають капусту, викопують бараболю та буряки, забирають готове сіно з сіножатей, крадуть овочі з саду, вирівають щепи, нищать городину. І так без кінця.

Розуміється серед таких обставин не може розвиватися правильно ні освіта ні господарське життя. І тому досі мусимо пасти задніх. А колиб так батьки мали більше зрозуміння для самого виховання власних дітей тоді ми всі виглядалиб куди краще.

Як зарадити лихові?

Хто має тією дітворою на селі заопікуватися? Хто має її виховати, коли батьки не розуміють своєї ролі? На те відповідь коротка й ясна: виділи і старшини наших місцевих товариств. У державних народів цю справу взяла на себе держава, а в недержавній нації цей тягар спадає на зорганізоване громадянство.

От тепер йде літня пора і вже час подумати про те, щоб у кожному нашому селі був ди

тячий садок. У кожному селі чи містечку мусить найтися людина, яка бе цією справою щиро занялася, хочби вона мусіла перейти від хати до хати, від батька до батька.

Крім цього мусимо подбати, щоб у кожному селі був самоосвітній гурток при якійсь установі.

Направду сором палить обличчя, коли дивитися скільки то наших дітей по селах і містах пропадає для нас лише тому, що ми не маємо відповідної кількости захистів для цієї бездомної, покиненої дітвори. Над тим теж греба би подумати. Може і в нас є люди, які моглиб для нації врятувати трохи сиріт, яких доля викидає на вулицю або в будьякі руки. Врятувати одну дитину для нації, не менше корисне діло, як творити якесь підприємство. Грубі міліони видаємо на тютюн, алькоголь та всякі витребеньки, а так мало на утримання, виживлення і виховання тисячі дітей - сиріт, які вернулиб зчасом ці гроші сторицею.

Андрій Качор.

Ювилей „Просвіти“.

КОМУНІКАТ Ч. II.

В доповнені до попереднього нашого Комунікату повідомляємо, що дня 22-го травня ц. р. відбудеться **у Львові тільки посвячення прапору.** Конгрес Української Культури переложений на місяць грудень ц. р. Зате в краю відбуватимуться ювилейні свята в честь Просвіти по селах і містах. Зміст рішення Воєвідського Уряду у Львові в справі повітових і сільських свят у честь Просвіти подамо до відома в найближчих днях.

Виділи Філій і Читалень та Ювилейні Комітети на місцях допильнують, щоб ювилейні свята відбулись гідно й величаво у всіх наших середовищах.

Відкриття Першої Української Педаґоґічної Вистави.

Першу Українську Педагогічну Виставу влаштовує Рідна Школа у Львові, як продовження й доповнення праць Першого Українського Педагогічного Зїзду, що відбувся за її почином та проводом 2-го і 3-го листопада 1935 року. Відкриття цієї вистави відбудеться в четвер 2-го червня ц. р. в день Вознесення Господнього. Буде вона міститися в Національному Музею при вул. Мохнацького 42 та в хлопячій школі Рідної Школи ім. Т. Шевченка при вул. Супінського 21 а.

На першій Українській Педагогічній Виставі йдуть представлені в документах, матеріялах та образах шкільні, педаґоґічні, методичні, дидактичні й освітньо-виховні змагання та досягнення українських організацій, установ і товариств, що розвивали шкільну, педаґоґічну й освітньо-виховну працю в часі від 1586 до 1938 року на тих землях, де жив і працював український нарід, а саме: Ставропигійського Братства, Наукового Товариства ім. Шевченка, Просвіти, Богословської Академії, Вищого Музичного Інституту, Учительської Громади, Взаїмної Помочі Українського Вчительства, Дирекцій усіх українських приватних і державних шкіл, Лугу, Маслосоюзу, Митрополичої Шкільної Ради (Василіянських шкіл), Національного Музею, Протоігуменату оо. Василіян та оо. Студитів, Ревізійного Союзу Українських Кооперативів, Сільського Господаря, Сокола-Батька, Союзу Українок, Світа Дитини, Філії Товариства опіки над молоддю, Товариства Вакаційних Осель, Товариства Прихильників Мистецтва, Труду, Української Захоронки, Відродження, Народньої Торговлі, Союзу Українських Професійних Музик, Ремісничо-Промислової Бурси, Музею Наукового Товариства Катехитів, Вогнів, Юнацтва, Орлів, Марійського Товариства, Українського Наукового Інституту в Берліні, Українського Технічно-Господарського Інституту Позаочного Навчання в Подебрадах, Учительської Громади в Ужгороді, Малярської Школи ім. Новаківського, Українського Високого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі, Видавництва Рідної Школи, Видавництва Дзвіночка, Української Шкілки у Відні, Дирекції РільничогоЛіцею в Черниці.

——o——

Що писало „Діло“ 50 рэків тому.

Ч. 95. Субота, 12. травня (30. квітня) 1888.

„ВИРІД НІГІЛІСТІВ“.

Підчас дебати над буджетом міністерства освіти „пос. Ковальський промовляв у справі руської гімназії в Перемишлі, бодай одної руської учительської семинарії і підніс взагалі, що середніх шкіл в Галичині за мало. Потім говорив про руський календар і про започатковану справу реформи руської ортографії називаючи фонетичний правопис „виродом нігілістів“. Після того нарікав, що в галицьких школах не вчать добре німецької мови і тому з часом не стане послів з Галичини в державній раді. Під кінець взивав міністра, щоб перевів справедливі для русинів реформи“.

„ЩО ЧУВАТИ НАД КОРДОНОМ“.

В дописі з Сокальщини:

„Якраз посадили ми бульбу. Озимина увійде, жита не дописали, пшениці гарні, ярина піднимається поволи. В зимі тривожились ми трохи війною, тепер і чутки про неї нема. Що дїсться глибше в Росії, чи там багато війська назбирали, ми хоч прикордонні, нічого про те не знаємо і знати не можемо. Границі дуже бережуть, прикордонна сторожа скрізь подвоєна, а „обєжчікі“ мовчать, немов їм у рот води налили. Видно такий указ від начальства, щоб про внутрішні справи Росії нічого не згадувати. Але замітне, що від часу, як на Волині зібрали більші воєнні сили, на наш бік стало переходити багато дезертирів. Утікають зі зброєю, і навіть з кіньми, зголошуються до старости, віддають „казьонні“ речі, а самі кидаються на заробітки. Українці менше втікають, більше москалі, а маємо в цих сторонах навіть і двох чухонців, що тільки по своєму хотять порозуміватися з людьми. Причина дезертирства — важка служба“.

В новинці:

„В Парижі появилась брошура п. н. „Австро-Угорщина та її союзники, відкритий лист до Його Величества цісаря Франца Йосифа I. від Юліюса Фелікса“. Автор радить нашому цісареві зірвати неприродний союз Австрії з Німеччиною й Італією, покинути Балкан разом з Босною і Герцеґовиною та получитися з Росією і Францією проти Прусів і добиватись свого давного цісарського достоїнства в Німеччині“.

Присилайте передплату.

М. РУДНИЦЬКИЙ.

Україна на Мировій Конференції.

(Elie Borschak: L'Ukraine à la Conférence de la Paix (1919—1923). Paris 1938, p. 188. Editeur Paul Hartmann, 11, rue Cujas.)

(Продовження).

Французькі дипльомати та французька преса, що надавала тон у підході до російської та польської справи діставали дуже суперечні та дрячні звістки з терену революційної війни. Один резервовий старшина на службі ґенерала Табуї, якого французький уряд вислав як свого комісаря при Центральній Раді, не відїхав із французькою місією з Києва, а осів у румунській Басарабії, де його жінка була дідичкою. Він зумів добитися від французького амбасадора в Румунії Сент-Олера титулу „заступника консуля в Києві“ і не виїзджаючи з Ясс увійшов у контакт з російськими монархістами, виступаючи в імені французького уряду, що буцім-то вважав за необхідне дати військову допомогу царській армії. Енно та його жінка, що була його правою рукою, залишалися під впливом чорносотенних кол, які зображали український національний рух як німецьку інтригу, підтримувану штучно німецькими грішми та штиками. Не диво, що півофіціяльний париський „Тан“ міг після перемоги Директорії в Києві писати: „Німці імовірно ставляться прихильно до українського сепаратистичного руху Винниченка та Петлюри, які загрожують большевизацією південно-західної Росії“.

Коли від 17. грудня 1918 р. до Одеси причалили французькі кораблі з 1800 французькими вояками, українське військо, що мало у своїх руках три четвертині міста стрималося від наступу на російські відділи, з огляду на наказ з Директорії, щоб оминати конфлікту з французами, які охороняють добровольчі відділи ген. Денікіна. За наказом французького ґенерала українська армія залишила Одесу і на просторі 60 км довкола щезло навіть слово „український“ в усіх офіціяльних наказах.

6-го лютого Раковський від нового уряду червоної армії вже вислав до французького уряду протест проти Антантської армії і домагався „евакуації України“. Росіяни могли вказувати на цей факт як на доказ, що вони правду казали, що українці це большевики. Того самого дня подався до димісії Винниченко і від нового уряду Директорії з Винниці виїхала ще одна місцева українська делегація до Одеси, щоб порозумітися із французьким командуванням. Із численних довгих переговорів, які мали довести до спільної воєнної акції проти большевиків скористали большевики проголошуючи зовсім фальшивий вигаданий текст „франпусько-українського договору“, згідно з яким український уряд Директорії згоджується на відбудову „єдиної та неділимої Росії“, передає провід своєї армії ген. Матвієвові і дозволяє на формування „білогвардійської армії для спільної боротьби з большевиками“. Кажуть, що для пропаганди такий текст сфальшував колишній царський агент, пізніше большевицький емісар Ройтеман. Справжній проект Директорії з 18. лютого переданий франц. генералові Ансельмові, щоб Франція перебрала протекторат над Україною, визнаючи її уряд, ген. Ансельм переслав у Париж. З огляду на те, що Україну повинні були визнати теж інші держави Антанти — над ним могла радити тільки Мирова Конференція.

22. березня французький генерал Франше д'Еспере покинув Одесу, на яку наступали большевики і вже два дні пізніше у французькому парляменті йшла завзятуща дебата на тему: кого Франція повинна підтримувати згідно з власними інтересами та згідно із дійсною силою, на яку можна рахувати на Україні. Точний текст цієї дебати переданий у „Журналь офіціель“ вказує на повну розгубленість французького уряду. Французький соціяліст Ренодель заявив із трибуни: „На Україні, справа скінчена. Тепер президентом української Республики є Раковський. Це большевизація України“.

Дві ноти української делегації на Мирову Конференцію в Парижі вислані 10- і 12. лютого, щоб Мирова Конференція визнала уряд У. Н. Р. як єдиний законний уряд, що є висловом як найширшої маси народу — чекали на дальший хід революційних подій на бюрках французького міністерства закордонних справ. Офіціяльні французькі кола були ворожо настроєні до самостійницьких змагань українців; Англія, Сполучені Держави та Японія ставилися до них із прихильною резервою, заціквлені головно питанням, чи українська армія моглаб опертися большевицькому наступові. Українська справа мала тільки симпатії серед французьких політиків — у ріжній добі дуже впливових — що саме тоді належали до парляментарної опозиції: у Бріяна, Пенлева, Стега та Франклен-Буйона. Італійська делегація була беззастережною прихильницею нашої справи, маючи у себе першорядний інформаційний архів і добрих знавців нашої справи, — в поодиноких делегаціях були вчені та дипльомати, що більше або менше уважно прислухувалися до великого перевороту на території давньої Росії. А проте Мирова Конференція відкладала із дня на день вирішення т. зв. російської справи в цілости, сподіваючись, що події їй у цьому допоможуть.

(Далі буде).

З природи і життя.

Народини і мандри ледових гір.

На весну, коли природа будиться до життя, на морях появляються ледові гори, що є одною з найгрізніших перешкод для кораблів. Увагу дослідників звернула славна свого часу катастрофа черезокеанського корабля-велетня „Тітаніка“, що пішов на дно 16. квітня 1912 р., наслідком зудару з велитенською ледяною кригою, що потягнуло за собою смерть 1.200 людей.

По тій жахливій катастрофі дослідники звернули близчу увагу на ледові гори, звані моряками „айсберги“, на їх повстання та мандри.

У країні полярної зорі.

До найбільш досліджених підбігунових країн, де повстають ледові гори, належить великий острів Гренляндія та Шпіцберги. Гренляндія є батьківщиною переважної кількости ледових гір, що ширяють по морях північної півкулі. Це великий континент, що має коло півтора міліона км.² поверхні. Ціла ця поверхня покрита одноцільною покривою леду, що лежить над горами і долами. Вона груба пересічно на 1000 м. Ця велика маса леду не лежить спокійно, але порушується від середини країни до берегів і сходить до моря неначе язичками, що видно добре головно в надбережних долинах т. зв. фйордах. Найбільшим таким „язиком“ гренляндського ледовика є ледовик Гумбольдта, що має при своїм устю до моря коло 150 км. ширини.

Середня частина Гренляндії це безкрайна пустиня ледово-снігова. У літі спідня верства леду тане від тепла землі і тоді під ледом пливуть ріки, що місцями витрискують крізь щілини в леді, неначе величаві фонтанни.

Сам лід, що покриває Гренляндію, є подібний до леду альпейських ледовиків, він зложений із зернистої маси. Лід порушається в напрямі берегів моря з пересічною скорістю 5.20 м. в часі 24 годин. Ледові язики спливають головно енергійно на весну і в літі. Коли такий ледовий язик дійде до моря, він ломиться, а його відламки випливають на море як ледові гори, „айсберги“.

Ледяні острови.

Деякі „айсберги“ бувають часом дуже великі; вони доходять навіть до кільканадцять км. ширини і 100 м. висоти над рівень моря. Звичайно ледові гори тільки в 1/9 вистають над поверхню моря, а решта занурена під водою. Тому ледова гора, що вистає на висоту 100 м. понад плесо моря (пор. вежа ратуша у Львові висока на 70 м), в дійсности є висока на 800 м. і більше.

Деякі з тих ледових гір бувають покриті землею і відламками скель, які лід забрав зі собою, і тоді вони подібні до островів; тому багато подорожників брало їх навіть за незнані острови. Дослідники обрахували, що один з найчинніших ледняків Гренляндії, що продукує ледові гори, якобсгавнський ледовик суне до моря стільки леду, що кожного дня може витворити велику ледову гору.

Від ледовика Муір на Алясці відриваються ледові криги у часі від 5 мінут до години. Дуже часто в леді ледових гір є неначе вмуровані цілі скелі; коли лід тане, то цей матеріял спадає на дно моря. Так повстали нпр. великі насипи землі на дні моря, як лавиця новофундляндська на північ від півн. Америки, що має 125 до 200 м., тоді, як навколо неї море є глибоке на 2.000 м.

Криги з полудневого бігуна.

Інакше є з кригами, що бушують переважно на морях полудневої півкулі землі і походять з великого континенту, що є довкола полудневого бігуна землі т. зв. Антарктиди. Це велитенська країна, вдвоє більша від Австралії, покрита ледом, що покриває 11—13 міл. км² поверхні. Ця ледова покрива є всемеро більша, ніж ледова покрива Гренляндії. Ледова покрива Антарктиди є рівна, гладка, без тих нерівностей і щілин, що є прикметні для Гренляндії. Леди не сходять до моря язиками, як в північно-бігунових околицях, тільки доходять до моря і кінчаються на березі простопадною стіною, високою звичайно на кількадесять метрів. Таку ледову стіну називають „великою ледовою барієрою“; такі барієри є і прикметні для антарктичних просторів.

У звязку з такою будовою ледяної покриви Антарктиди стоїть і вигляд ледяних криг, що з неї повстають. Вони виглядають як великі ледові плити і повстають через відломання частин барієри. Плити є збудовані з кришталевого леду і є синьо пружковані. Антарктичні криги не несуть зі собою майже зовсім землі, хіба в найспідніших верствах, які скоро відпадають і через те крига виглядає як чиста ледяна тафля, що плаває по морі і десятками літ.

Кудою гуляють криги?

Поява криг на морях залежить від напряму вітрів морських течій. Тому на північній півкулі зустрічаємо найбільше ледяних криг у західній стороні Атлянтійського Океану, ніж по східній, через яку перепливає від сторони середньої Америки морська ріка — тепла течія води т.зв. ґольфштром. У деяких пунктах нашої землі находяться місця, де спеціяльно часто трапляються корабельні катастрофи; моряки зовуть такі нещасливі околиці „морськими цвинтарищами“. Одною з таких сумних околиць є околиці Кап-Рейс у Новій Фундляндії, де саме була згадана катастрофа „Тітаніка“. Інші такі околиці це побережжя Сейбль-Ісленд на полудне від Кап-Бретон в Новій Шкотії. Причиною нещастя у тих околицях є часті непрогляднi мряки і ледові гори.

Небезпека зустрічі кораблів з ледяними кригами є найбільша на весну, коли вони мандрують від бігунів землі до тепліших сторін, і тому на весну кораблі мусять звичайно зміняти напрям плавби, щоб уникнути катастрофи.

Таємниця „співу пустині“.

Вже у давній старовині були відомі легенди і перекази про таємний спів пісків пустині. Подорожники нераз чули на пустині вечірньою порою якісь дивні звуки, неначе зойки. Головно славні з того „співу пустині“ околиці Теб в Єгипті, де стоять славні велетні Мемнона. Також на пустинях інших частин світа виступає то дивне явище нпр. в Каліфорнії, Мексику, Арабії та Сагарі, в Азії, а навіть у піскових видмах Европи.

Недавно тою цікавою справою зайнявся дослідник інж. В. Кеґель. Він відзначує три прикмети „співу пісків“, а саме те, що він виступає лише у вечірніх годинах, по-друге виступає неоднаково на просторі пустині і врешті, що звуки є дуже нестійні і появляються то тут то там, пригадуючи „блудні вогники“, що манять прохожих по багнах. Згаданий дослідник вияснює „спів“ пісків пустині фізичними явищами.

В гарячих краях істнує велика ріжниця між гарячою температурою дня і зимном ночі; ця ріжниця замітна головно в ранці і ввечір. Під впливом тих скоків температури зернятка піску розширюються, корчаться і зміняють своє положення. Хоча ці фізичні явища є для поодиноких зернят піску дуже незначні, то на безкраїх просторах пустині вони сунуться, так, що ті дрібненькі пересуви можуть стати джерелом звуку, який можна почути.

Те, що цього таємного співу пустині не чути вранці, вияснює Кеґель тим, що пісок висушений цілоденною жарою, звогчується звечір водною парою, яка є в повітрі. Наслідком напучнявіння парою підчас ночі зернятка піску ставлять зранку більший опір при пересуванні і тому не дають голосного шелесту чи звуку, як це буває звечір, коли пісок сухий по цілоденнім жарі тропікального сонця.

Чародійний гормон.

В останніх часах щораз більшу вагу приписують лікарі і природники т. зв. гормонам — таємним хемічним сполукам, що їх витворюють у живих організмах спеціяльні органи т. зв. залози з внутрішним виділюванням (т. зв. органи, що виділюють свої витвори просто до крови). До останніх новинок у тій ділянці належить відкриття шотляндського лікаря Лягера, якому вдалося у своїх славних шотляндських коників відкрити гормон, що загальмовує ріст; цей гормон відкривець назвав пігмаїною. Цей гормон діє протилежно як інший уже відкритий гормон лекозина, витворювана підмозковою залозою, який то гормон сприяє ростові. Нововідкритий гормон випробували на досвідних звірятах і показалося, що внаслідку ділання пігмаїни вони зменшили ріст і вагу. Також додатньо випав досвід на 13 літнім хлопці, що нездужав на недугу, звану акромегалією, яка саме полягає на хоробливому і неправильному рості тіла спец. кістяка.

Деякі думають, що винахід д-ра Лягера може мати і практичне значення у випадках, коли йде про „витворення“ людей малого росту нпр. джокеїв чи летунів, у яких через те осягнеться зменшення поверхні тіла, нараженої на небезпеки (нпр. стрілів) і зменшується тягар літака. Можливо, що цей саме гормон діє сильно у знаних африканських карликів, пігмеїв, що живуть у джунглях середущої Африки, і знані зі свого малого росту (доросла особа сягає пересічно 1—1,50 м.), і малої ваги.

Лікар.

Сторінка без політики.

Занедужала від дієти.

Німецька оперова співачка Льота Леман мала чимало клопотів. Слава славою, одначе вік має свої права. Співачка грубла чимраз більше і виконані нею ролі аманток набирали чимраз більше комічних прикмет. Тоді присадкувата акторка рішила за всяку ціну схуднути. Вона застосувала гостру, на підставі голівудської рецепти, дієту. Цю дієту терпіла вона справді по геройськи.

Співачка, якій минуло вже 50 літ, хотіла осягнути конче на оперовий сезон у Льондоні „тонку лінію". Дієту почала вона ще місяць тому в Ню-Йорку перед своїм від'їздом до Льондону. За 14 днів стратила вона 11 фунтів. Та ця „обнижка" ваги її не вдоволювала і вона перед генеральною пробою та перед виставою обмежувала свою поживу до одної чарки буліону.

Катастрофа прийшла підчас вистави. Виснажений до краю інтензивною голодівкою організм не видержав тих дантейських мук, що їх сама собі завдавала акторка і відмовив послуху. Серед акції Льота Леман мусіла перервати свій виступ. Вона важко занедужала внаслідок геройської дієти.

Тепер недужа находиться під опікою лікарів, які зуміли її переконати, що голівудська рецепта може в деяких випадках виявитися вбивча.

Імовірно Льота Леман не зможе виступити і в іншій опері. В тім випадку її заступить інша молодша артистка, яка підчас недуги станула дирекції у пригоді, доспівавши партію Льоти до кінця. Їй не треба покищо ніякої дієти до цього, щоб мати „струнку лінію"

Білявки не хочуть водопроводів.

Жінки готові нераз до найбільшої посвяти, щоб удержати лиш свою красу. В англійськім селі Бромфільді недалеко Чельмсфурду красуні заложили гарячий протест проти введення водопроводів, тому, що це моглоб пошкодити їх красі.

Громадська рада Бромфільду рішила завести в селі модерні водопроводи, сподіючися що це спричинить поправу санітарних умовин і що мешканці села приймуть цю новинку з якнайбільшим признанням. Досі мешканці користали зі звичайних домашніх кирниць.

Та це рішення викликало несподівано незвичайно велике схвилювання між жіночим населенням села. А саме жінки Бромфільду приписували блискучий колір свого волосся, відомий у цілій околиці, та одночасно прегарний вигляд лиця мягкій воді кирниць. Вони створили негайно комітет, який рішив голові окружної ради вручити відповідне письмо. В тому письмі подали вони як мотиви свого протесту те, що заведення в селі водопроводів із біжучою водою пошкодить їх вигляд. При тому подали вони ще інші мотиви, які промовляли за тим, щоб усе залишилося по давньому. Письмо не мало стовідсоткового успіху, всеж таки не залишилося воно зовсім без успіху. Бо в голосуванні вирішено всіма голосами проти одного (голос предсідника), що водопроводів не будуть закладати перед 1941 р. Предсідник дивився на цілу справу тільки з глузливою усмішкою, бо він добачував в цілій справі лиш почуття гумору серед жінок Бромфільду. Він ще й тепер не може в те повірити, що жінки через своє ясне волосся не хочуть мати водопроводів.

Окупаційний страйк монахинь.

Церковна влада у Шотляндії зліквідувала жіночий чин „Колетинеток" у Лібертоні, тому, що за останніх три роки в мурах того манастиря вибухали постійно спори. Наставниця і 16 монахинь негайно підчинилися наказові, покинули добровільно манастир і їх приняли до інших жіночих чинів.

Одначе пять монахинь запротестувало проти цього рішення, забарикадувалися в манастирі і вислали до папи письмо з проханням щоб він інтервеніював у їх справі.

— Ми хочемо тут жити і вмирати — заявила одна з монахинь, сестра Мері Клер співробітникові „Дейлі Мейль".

Найстарша із зворохоблених монахинь живе в манастирі 40 літ, наймолодша 11 літ. Одна з них не виходила поза мури манастиря більше як 10 літ, інші не розставалися з манастирем на довше, як на кілька годин.

Церковна влада вжила якнайенергічніших засобів. Замкнули електричний струм до манастиря. Робітники почали здіймати двері.

Поліційні частини дижурують на всякий випадок недалеко манастирських мурів. Одначе пять монахинь, які „окупували" манастир держаться твердо і ждуть прихильної відповіди від папи.

Подяка.

Отсею дорогою складаю щиру подяку ВПоважаному Пану Д-РОВІ ІЛЯРІЄВІ ФЕДЕВКОВІ, лікареві-спеціялістові хворіб уха, горла і носа Львів, ул. Зиморовського ч. 2 за переведення операції горла, як також дбайливу опіку в часі недуги.

Евгенія Макарушкова.

ВЕСЕЛЕ.

ТРЕБА МАТИ ГОЛОВУ НА КАРКУ.

Бідний ученик хотів придбати хитро-мудро 2 зол. на направу черевиків. Правда, мав 20 зол. готівки, але ці гроші призначив на чинш за мешкання. Коли він роздумував, яким чином придбати потрібну готівку, почув на вулиці голос „ганделеса". Не роздумуючи довго, він виставив через вікно стару камізольку, яка не варта була навіть 50 сотиків і закликав торговця до себе. Перед його приходом вложив своїх 20 золотих до кишені камізольки в той спосіб, щоби ріжок банкноту виставав. Коли торговець оглядав камізольку, запримітив у кишені 20-золотовий банкнот і незамітно засунув його глибше до кишені, щоб ученик цього не завважив. Очевидно ученик удавав, що цього не бачить. По короткім торзі продав проворний молодець камізольку за 3 зол. Колиж торговець заплатив і хотів вийти, ученик завернув його з дверей такими словами: „Чекайте, чекайте, я з камізольки забув вийняти 20 зол." Колиж їх забрав, торговець, який зрозумів підступ ученика, каже: „Паничу, ви ще хочете вчитися? Бачу, що ви вже добре навчилися і вам більше науки не треба!"

ЖАХЛИВЕ.

Двох приятелів стрічається на вулиці.

— Бійся Бога, чому ти маєш такий страшний вигляд?

— Я став батьком.

— Чоловіче, то можеш лиш радуватися з цього. Ґратулюю тобі. Якже почувається твоя жінка?

— Вона ще про це не знає.

ДІЄТА.

Лікар: „Чи ви придержувалися точно дієти, яку я вам доручив і чи ви не їли більше як трилітня дитина?"

— Так, пане докторе, я їв точнісько так, як трилітній синок наших сусідів: кусень підошви зі старого черевика, дві ложки чорнила і один патентований ґудзик.

ХОЛОДНОКРОВНИЙ

Панна Нуся зірвала заручини. Розчарований наречений питається її:

— Ти любиш іншого? Добре, як він називається, де він мешкає?

— Я тобі не скажу цього, ти хочеш його вбити — захлипала Нуся.

— Навіжена — каже б. наречений — я хочу йому лиш відпродати заручиновий перстень.

ЯСНА ПРИЧИНА.

Розпещений хлопчина плаче довший час і через те в хаті справжнє пекло. Вкінці мати питає: „Чого плачеш?" Тоді хлопчина відповідає: „Мене вчора око боліло".

Мати: „Треба було вчора плакати".

Хлопчина відповідає крізь сльози: „Як я мав плакати, коли вчора не було нікого дома".

НА ВСЕ Є РАДА.

До бідного студента приходить кравець впоминатися за грішми, які він завинив за убрання. Тому, що студент не має грошей, кравець розлючений грозить, що не вступиться з хати так довго, доки не дістане грошей. Студент вислухав погроз кравця зовсім спокійно і відтак звернувся до своєї господині з проханням, щоб вона внесла ліжко для кравця, який не буде мати де спати.

„Зберегти від забуття памятку життя свого народу є справжнім подвигом, який вже тепер (1856) має повну вартість в очах кожної справді культурної людини". Ці слова П. Куліша („Записки о Южной Руси", 1, 220) взяло собі за гасло „Товариство Прихильників Культурно-Історичного Музею НТШ у Львові" (вул. Чарнецького 24) і ви, стаючи у його ряди, причинитесь цим до ствердження старовинности української культури та її високого, европейського рівня вже у княжій добі.

Дальші ревізії й арештування в Равщині.

В доповненні до поміщеного в „Ділі" з 10. 4. ц. р. спису арештованих громадян на терені раво-руського повіту подаємо, що поліційні органи перевели дальші ревізії й арештували та перевезли до судових арштеів у Львові ще таких громадян: Зінька Степана з Річок, Брунця Теодора, Брунця Степана с. Івана і Марка Михайла з Камінки Боброїдів, Думича Юрка з Камінки Мошана, Юрка Гнідика з Василева, Юсифа Рубіновича з Угнова (оба служили у війську у Львові і тому їх привезли до Угнова, розмундурували та по передержанні на постерунку в Угнові вивезли до Львова), Сала Івана, Сала Степана, Сала Василя, Даха Яцка і Химича Еміліяна з Лаврикова Кіптів (двох останніх звільнили по переслуханні на постерунку в Магерові), Воронку Михайла з Корчмина, Козопу Дмитра з Любичі Камеральної, Мана Михайла з Вільок Мазовецьких, студ. Дужого Петра, Ленчука Івана й Іваніка з Карова, Макуха Семена з Піддубець і Панюса Василя з Тенетиськ.

Коли до цих двох списів додати ще спис арештованих у зимовому речинці, то з равського повіту в 1938 р. вивезено до судових арештів у Львові понад 150 молодих людей. При цій нагоді треба зазначити, що в останніх роках у повіті Рава Руська не було ніяких протидержавних виступів.

З українського життя в Румунії.

ЛИСТ З БУКОВИНИ.

З телеграм вже відомо, що румунський король видав декрет про створення „генерального секретаріяту для справ меншин". Ясно, що українська меншина теж зацікавлена, як розвиється праця того комісаріяту, як він стане розвязувати меншинне питання в Румунії взагалі та чи українці, що живуть у межах Румунії, матимуть змогу через цей секретаріят добитися від румунської влади якихнебудь прав та забезпеки свобідного розвитку. Про це сьогодні не можна ще нічого сказати — сам „генеральний секретаріят для справ меншин" щойно організується.

Нова румунська влада видала спеціяльний закон, яким на свій спосіб унормувала справу преси. Згідно з цим законом часописи, які виходять більше як 30 разів річно, можуть видавати тільки акційні спілки, яких членами мусять бути тільки румунські громадяни. Акції цих спілок мусять бути номінальні. Ніякий часопис не може діставати грошей від чужинців і з другого боку румунські міністерства, староства чи інші уряди не можуть давати часописам субвенцій. Навіть ціни за оголошення в часописах має уряд унормувати. Небаром має вийти закон, що унормує умови журналістичної професії. Кожний журналіст мусітиме бути членом синдикату, при чому будуть точно означені вимоги для тих, що схочуть, щоб їх до синдикату прийняли.

У звязку з новим пресовим законом, українські часописні видавництва мусіли поробити заходи, щоб пристосуватися до його вимог. „Час" вже виходить, „Рада" і „Хліборобська Правда" закінчують свою переорганізацію на акційні спілки і мабуть у найближчих днях теж почнуть виходити.

Багато трудніша буде справа з членством українських журналістів у синдикаті. Черновецький синдикат не хотів приняти досі в члени ні одного українця. Недавно виключили з нього всіх жидів, так, що сьогодні в черновецькому синдикаті є тільки самі румуни і 3-ох німців. З українських журналістів покищо тільки единий б. посол Кость Кракалія є членом синдикату журналістів періодичної преси в Букарешті. Тепер і інші українські журналісти поробили заходи, щоб їх приняли до цього синдикату.

Загально беручи, в останньому часі становище українців у Румунії не змінилося. І далі ріжні розпорядки, про які ми вже писали, утруднюють культурно-освітню працю. Дарма, що ці розпорядки відносяться таксамо і до румунів. Хоч румунські аматорські журнали чи навіть професійні театральні дружини мусять також посилати кожну песу до цензури до Букарешту, то це ні трохи не влекшує становища українських театральних гуртків, які до того мають ще й клопіт з перекладом песи на румунську мову, який треба легалізувати і т. д. і т. д. Справа була б улекшена тільки тоді, якби це можна було полагоджувати на місці.

Наприкінці треба згадати, що українські спортові товариства у Чернівцях намагаються посилити свою діяльність. „Довбуш" робить заходи, щоб відновити секцію легкої атлетики. С. Т. „Мазепа" мабуть у найближчому часі скличе загальні збори, яких його члени домагаються.

* * *

ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО І РОСІЙСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ В БАСАРАБІЇ відправлятимуть богослуження у церковно-славянській мові.

Румунська влада завела в цілій православній церкві в Румунії румунську мову у всіх богослуженнях. Таким чином згідно з тим розпорядком треба відправляти в румунській мові богослуження і для українського та російського населення в Басарабії. Але на останній своїй сесії Синод православної церкви в Румунії вирішив, що в парохіях, де є українське чи російське населення, можна відправляти богослуження і в церковно-славянській мові. Це рішення приняв Синод з уваги на небезпеку, яка загрожує православній церкві від пропаганди баптистів та інших сектантів, яку вони ведуть у народніх мовах. Синод призначив 600.000 лей на купно нових церковних книг для Басарабії.

З життя українців у Німеччині.

У РОКОВИНИ ПІДНЕСЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРАПОРІВ НА ЧОРНОМОРСЬКІЙ ФЛЬОТІ.

В 20-ліття піднесення українських державних прапорів на Чорноморській Фльоті дня 29. IV. 1918 року влаштувало „Українське Національне Обєднання" в Німеччині дня 4. травня в „Ляндвер-касіно" викладовий вечір, присвячений проблемі України й Чорного Моря. На вечорі промовляли в українській мові голова У. Н. О. ппол. Т. Омельченко й п. Ю. Артющенко; реферат у німецькій мові виголосив д-р В. Юревич, що насвітлив питання Чорного Моря з погляду геополітики. На вечорі явилася численна публика з українців, німців та чорноморських народів, головно турків і грузинів.

УКРАЇНСЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ У НІМЕЧЧИНІ.

„Українське Національне Обєднання" в Німеччині відбуло цьогорічне свячене в осідку одної зі своїх філій, а саме в селі Фарлянд (Ост-Гафельлянд). Управа У. Н. О. кермувалася при влаштуванні свяченого на провінції тим, що на приїзд до Берліна не стати тих, з якими берлінським українцям саме найбільше треба бути в контакті. Тому теж берлінські члени могли святкувати Великдень бодай з частиною провінціональних членів і таким робом навязати широкий особистий контакт з низами організації.

СПРАВА ОБЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ У НІМЕЧЧИНІ.

Від Управи Спілки Українців у Німеччині дістаємо листа, в якому находимо заперечення вістки про обєднання українців у Німеччині. Поза УНО (р. осн. 1933) — читаємо — є там ще Українська Громада (р. осн. 1919) і Спілка Українців (р. осн. 1921) та новозаснована Українська Православна Парохія. „Справа номінального прилучення віденських організацій до УНО (віденські українці є у великій більшості громадянами Німеччини, а не еміґрантами) зовсім не впливає на питання обєднання української політичної еміґрації в Німеччині. Це останнє залежить у першу чергу від виразного відмежування всіх громадських організацій від тих або інших політичних угрупувань."

—o—

ГІТЛЕР У НІМЕЧЧИНІ.

Вчора рано поїзд з Гітлером переїхав у Бреннері італійсько-німецький кордон. На двірці привітали канцлера: Зайс-Інкварт, Кальтенбруннер та начальник стації Хрістоф.

З Бреннеру переслав Гітлер до італійського короля, престолонаслідника і Мусолінія телеграми, в яких дякує їм за гостину та висловлює свій подив для італійської могутности, яка на нього зробила велике враження.

Подібні телеграми вислав з Бреннеру мін. Рібентроп до мін. Чіяна і пресовий шеф Дітріх — до мін. Альфієрі.

НА ЕСПАНСЬКИХ ФРОНТАХ.

Національна головна кватира повідомляє, що її війська заняли місцевість Монторо де Мергіна на фронті Теруелю та випростували лінії на фронті Кастелльону.

—o—

РЕВОЛЮЦІЯ У БРАЗИЛІЇ.

До Льондону наспіла вістка, що у Бразилії вибухла революція. Президент Бразилії Варгас уступив.

З польських справ.

ДАЛЬШІ ПЕРЕМІНИ В ОЗОНІ.

Листа тих, що виступили з Озону, збільшилася ще на одного. Це сенатор Дворакоський колишній волинський воєвода.

Виступ з Озону посла полк. Свідзінського і майже одночасне приступлення до тієї організації посла Ганебаха викликали здивування в деяких органах польської преси, тому що одного і другого вважали за людей зближених до полковника Славка.

Вступлення до Озону посла Ганебаха, що є одним з найбільш зближених політиків до „Леґіону Млодих" дає декому підставу допускати, що це перший крок до того, щоб цілий „Легіон Млодих" приєднався до Озону. Останнє слово про те скаже сам „Легіон Млодих" на своїм конгресі, що відбудеться в половині травня ц. р.

Найбільше клопоту має Озон все-ж ще зі „Звйонзком Млодей Польскі". З уваги на те, що ця організація розбилася на дві частини, виринає питання, що зробити з назвою, бож не може бути дві організації з такими самими назвами. Ця справа покищо не вирішена, але ця частина, що залишилася при Озоні часом вживає ще назви „Звйонзек Млодзежи Польскей".

В озоновій пресі появилася вістка, що відділи ЗМП у Львові, Дрогобичі, Галичі, Перемишлі, Станиславові, Ходорові, Тернополі, Ряшеві, Самборі, Коросні, Тарнобжеґу, Ланцуті, Зборові і т. д. вирішили залишитися в рямах Озону, під проводом майора Ґаліната.

Не менші клопоти Озону і на робітничому відтинку. Зголосилися до нього три професійні робітничі організації: робітнича організація (прибудівка Озону) під проводом пос. Томашкевича і сен. Войтка-Малиновського, друга — „Зєдночене заводове польске" під проводом б. сен. Маньковського і третя — „Хржесцїянське звйонзкі заводове" під командою пос. Урбанського. Ця остання організація вирішила зберегти свою політичну самостійність. Між двома першими йде пресова полеміка на тему... ідейництва.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Адміністрація

„Дзелень-Бом“.

(Перед цікавою імпрезою Т-ва „Українська Захоронка“ у Львові).

Враження дитинства лишають яскравий, часто й незабутній слід на все життя людини. І коли вони гарні та їх багато, то у майбутньому стають ясним дороговказом у важких переживаннях. „Раз добром налите серце дитяче — ввік не прохолоне!“

Хоча є багато чинників у вихованні, що спільно намагаються створити дитині „рай на землі“, то всеж одним із головних джерел дитячої радости є забава. Гін до забави — це могутня внутрішня сила, що з нею вже на світ приходить кожна дитина. Забави, яких зміст дітям близький та зрозумілий і в яких вони так щиро та охоче перетворюються у дієві особи, це найкращий, свобідний спосіб пізнавати світ довкола. Чи бачили ви, як малі діти наслідують у забаві дорослих людей, тварини, або як відтворюють казкову дію?

Коли ви цікаві побачити, як наймолодші українські діти бавляться та співають, як у грах хитро в зайчика, качечку чи в пишну квітку прикидаються, то зайдіть у неділю 15. травня ц. р. в год. 12-ій вполудне до салі Театру Ріжнородностей. Серед розспіваного гурту дітей, у атмосфері радости та забави, забудете певно про втому змеханізованого життя і „чисті думкою та з голубиним серцем“ пристанете може до живого гамірного кола. І коли у цій забаві з дітьми почуєтеся добре та щиро, коли близьким вам стане їх чарівний, соняшний світ — то знайте, що ви справді людина з серцем. Може вперше цього року почуєте справжній весняний гомін, що пісенькою та дзвіночками дитячого сміху понесеться зі сцени, заміненої в гай зелений, та прожене повагу і смуток з ваших очей.

У програмі цієї щебетливо-веселої імпрези є прегарні і зовсім незнані дитячі гри та забави (атракцією будуть поліські та лемківські гагілки), що можуть стати пригожим матеріялом для кожної мами та для всіх виховниць дошкільної дітвори. **Ма.**

Зі судової салі.

БОРОТЬБА ЗА ДЕРЕВО З ЛІСА

Прокуратор окружного суду в Золочеві притягнув до відповідальности 14-ох селян із Дмитрова, радехівського повіту за те, що: а) 17. лютого ц. р. підчас ліцитації дерева з еквівалентового ліса у Дмитрові війтом Бахманом і солтисом Д. Костюком кричали „мазури, марш з ліса“, чим допустилися проступку зі ст. 128 к. к. (неприлична поведінка підчас урядування); б) в тім самім часі і місці випихали силою кількох кольоністів і грозили їм безправно побиттям, чим змусили їх занехати брати участь у приплюдній ліцитації дерева і в той спосіб допустилися проступку зі ст. 251 к. к. (вимушення).

У цій справі відбулася розправа перед городським судом у Радехові в днях 31. березня, 15 квітня і 6. травня 1938. р. Підсудні боронилися і виясновували, що в критичному часі відбувалася ліцитація дерева з еквівалентового ліса. Згідно з відвічним звичаєм дотепер, і також дня 16. лютого ц. р. в таких ліцитаціях брали участь лише управнені на основі сервітутового декрету і ніхто більше. Кольоністи ніколи досі участи не брали, а навіть окремо заключеною при нагоді громадських виборів угодою, зобовязалися ніколи не намагатися брати участь у ліцитації. Коли критичного дня один із кольоністів узяв участь у ліцитації, підтупивши ціну, зчинився між зібраними в числі 400—500 ліцитантами галас і схвилювання, підчас якого чути було оклики: „Ви не маєте права брати участи“ і т. п., яких не можна було зрозуміти. Окликів „мазури, марш з ліса“ ніхто з підсудних не чув. Вкінці обурена юрба витиснула кольоністів з місця ліцитації. Самі підсудні нічого не кричали, ні кольоністів не витискали.

Суд переслухав 25 свідків, між ними 9 свідків з акту обвинувачення: війта, солтиса і кольоністів. На загал свідки обвинувачення зізнали згідно з тезою прокуратора. М. і. запевняли, що коли згаданий кольоніст підбив ціну словами: „я даю 10 гр. венцей“, підс. Ст. Бойко крикнув: „тут нема дзесенць, тільки десять“, після чого почався загальне схвилювання. Декто з тих свідків обтяжував підсудних, хоч не вмів сказати, чим і як витискали вони кольоністів. Загальний сміх викликало на салі зізнання одного з них, що підсудні чи пак юрба між іншим кричали „мазури за Збруч“. Переслухані свідки оборони, між якими були також поляки, і навіть мати одного з коронних свідків акту обвинувачення, виказали своїми зізнаннями, що фактичний стан був дещо інший, ніж виходить з акту обвинувачення.

Врешті на розправі дня 6. травня 1938. р. по промові обор. м-ра М. Богуна, який на підставі доказового матеріялу виказав, що тло події було чисто економічне у звязку з анальогічним до голоду землі, голодом ліса, дальше виказав невинність підсудних, підкреслюючи їх переконання, що боронять свого слушного права і вказуючи на поважне нарушення їх психічного стану (психольогія юрби), **суддя видав присуд, яким 11-ох підсудних увільнив від вини і кари, одного засудив на 7 місяців, другого на 2 місяці та ще одного з підсудних на 6 місяців вязниці без припинення кари.**

Засуджені зголосили апеляцію.

Слід згадати, що між підсудними були громадські радні, поважні віком люди, які самі були в ліцитаційній комісії. Пятьох підсудних відсиділи в арешті по 3 тижні

—o—

Відозви й комунікати.

ДО БУВШИХ УЧНІВ КРЕМЯНЕЦЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ.

Українська гімназія у Кремянці святкує восени цього року ювилей з приводу свого двацятилітнього існування.

Всі учні, що перейшли за 20 літ через її мури, пішли в життя, несучи із собою ті національні, культурні і моральні цінности, що їх придбали на шкільних лавках рідної школи. Дуже багато з них, покінчивши вищі студії, працюють серед свого рідного народу на Волині, а чимало розбрилось по цілому світі, шукаючи кращої долі та працюючи в ріжних ділянках нашого культурного та національного життя. Маємо поміж ними кількох тепер славних письменників та мистців-художників, як нпр. славетна різьбарка Лятуринська, талановитий письменник Улас Самчук, автор „Волині“... Нарешті немало з учнів гімназії спить уже вічним сном.

Комітет уважає 20-ліття гімназії найкращою нагодою для обєднання всіх бувших вихованків гімназії біля своєї рідної школи в одну родину, тому просить всіх бувших учнів української гімназії прибути до Кремянця на день ювилейного свята, на якому можна буде навязати тісніші звязки поміж собою, намітити напрямні спільної праці для добра гімназії та враз із тим для цілого нашого народу.

Ювилейний Комітет взиває всіх бувших учнів української кремянецької гімназії відкликнутись на урочисте свято своєї школи та взяти найдіяльнішу участь в улаштуванні його, а також численно прибути на день урочистого святкування ювилею гімназії.

Покищо Ювилейний Комітет прохає всіх бувших учнів української кремянецької гімназії: 1) надсилати всі матеріяли та світлини для вистави у часі ювилею гімназії, як теж для споряджения альманаху, присвяченого ювилеєві; 2) подати своє теперішнє звання і точну адресу; 3) зголошувати свою участь у святі.

Всі матеріяли, зголошення та відповіди просимо пересилати на адресу: Кремянець Українська Гімназія, на руки Голови Ювилейного Комітету д-ра Петра Рощинського.

Для відповідного зорганізування ювилейного свята потрібні Комітетові грошеві засоби. Тому Комітет просить заможніших бувших учнів української кремянецької гімназії надсилати добровільні датки на потреби Ювилейного Комітету.

ЗА ЮВИЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ:

М-р Ол. Мельник, секретар.

Д-р Петро Рощинський, голова Комітету.

Усі краєві й заграничні часописи та українську радіогазетку просимо оголосити або передрукувати цей заклик.

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, чиктко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом.

НОВИНКИ.

— **Конфіската „Діла“.** Вчорашнє „Діло“ (ч. 100) підпало знову конфіскаті. Цензура скре-лила враз із наголовками дві вістки з Радехова та всі резолюції ЦК УНДО. Слід згадати, що конфіскаті підпало третє зчерги число „Діла“ в останніх трьох днях, а саме з неділі (ч. 89), вівтірка (ч. 99) і зі середи (ч. 100). Тому теж наші читачі в краю дістають „Діло“ в останньому часі з великим опізненням, але не з нашої вини.

— **Лиси,** пелеринки, краватки з футер виконує і поручає Юліян Глушевський, Львів, Капітульна 3, І. телефон 254-46. Приймаю футра до перехову літом. 3228

— **„На стрічу весні“** підуть у суботу 14 травня в салі театру „Ріжнородностей“ діти прив. 7-кл. хл. шк. Р. Ш. ім: Б. Грінченка і при відміці Дитячих Садків Р. Ш. Ходіть разом з нами на цю весняну ревію! Багата, ріжнородна програма. — Початок: год. 16. Білети вступу при касі. 1—2

— **Футра до перехования** на літо приймає **„ХРОМ“**, Львів, Руська 20., тел. 271-83. Поручає лиси, тхорі, пелеринки, перефасоновує уживані футра. 968 —

— **На кредит** роблю футра тим що тепер замовлять. **Карпяк Зибликевича 4.** Футра в до переховую. 1030 1—5

— **Пригадка.** Пригадуємо членам Т-ва Народна Лічниця, що Загальні Збори Т-ва відбудуться в пятницю в год. 6. увечір дня 13. ц. м. в домівці Т-ва, Петра Скарги 4.

— **Фотосвітливці!** Закуповуйте ввесь фотографічний матеріял тільки в українській фірмі Е-КОМП, Львів, вул. Сикстуська 29, тел. 203-

— **Літні лакомники.** Господарський показ на таку тему відбудеться у клюбі „Нової Хати“ Ринок ч. 39 дня 12. ц. м. Провадить п. Наталя Гаврих. Початок год. 6.

— **Всі імпрези** з доручення городського староства у Львові заборонені від год. 6-ої рано 12. ц. м. до до год. 6-ої рано 13. ц. м. з нагоди третіх роковин смерти марш. Й. Пілсудського. Тому в четвер будуть замкнені всі кіна, театри, дансінги і т. п.

— **Духовний концерт** відбудеться в неділю 15 ц. м. в год. 19-ій вечором в церкві Преображення св. Спаса при вул. Краківській, що його виконають члени Т-ва „Львівський Боян“. Вступ на концерт за програмкою, що її можна купити при вході до церкви. Ввесь дохід з концерту призначений на відновлення церкви Преображення св. Спаса у Львові.

— **Новий закон про устрій адвокатури** — пише польська преса — оголосять у „Дневнику Законів“ з датою четвер 12. ц. м. і він буде обовязувати негайно з днем його оголошення. Вибори до рад в адвокатських палатах відбудуться в найближчих 4-ох тижнях.

— **Хто виграв на льотерії?** В вчорашнім тягненні Клясової Льотерії впали м. ін. такі більші виграші: 50.000 зол. на ч. 79896; 25.000 зол. на ч. 77616; 10.000 на ч. 130602; 5.000 зол. на ч. 56970, 93700, 95216, 101141, 128242; 2.000 зол. на ч. 10931, 10991, 26167, 36186, 80976, 82922, 98798, 113428, 115175, 129421, 133843, 1411877, 153850; 1.000 зол. на ч. 17188, 39180, 53648, 62286, 71224, 72043, 74558, 76281, 77462, 79689, 81084, 86941, 90096, 107716, 125088, 133181, 141032, 147648, 151420, 152780, 154150, 159078.

— **Пошесть прищиці** в Польщі ширится і захопила до 7. травня ц. р. уже 755 осередків. Санітарна влада зліквідувала 53 вогнища вбиттям усіх тварин, в 98-ох загородах прищиця сама вигасла. Тепер прищиця лютує в осередках, з чого на познанське воєвідство припадає 588, шлеське 80, лодзьке 60, варшавське 40, келецьке 25, краківське 14, поморське 4, білостоцьке 1.

— **Грабунковий напад двох учеників у Львові.** Демагогічна акція ендеків, які втягають шкільну молодь до протиукраїнських і протижидівських ексцесів, не пішла на марне, про це свідчить грабунковий напад двох польських учеників у Львові. Отже на одній з пристанок трамваю підійшло двох учеників до купця Юди Атляса (вул. Весела 3) і зажадали від нього грошей на папіроски. Нападений купець дав їм на відчіпне 10 сот. Але напасники цим не вдоволилися і домагалися більшої суми. Тоді Атляс заявив, що не має дрібних грошей і просить наперед змінити банкнот на дрібні. Тоді напасники кинулися на купця, почали його бити і щойно на крик нападеного дали ногам волю. Купець повідомив про напад поліцію, яка вже арештувала обох учеників. Напасники признались до вини.

— **Заходом Секції товариського життя Українського Лікарського Тов"риства** відбудеться в суботу дня 14. ц. м. чайний вечір у малій салі Лисенка в год. 8.30 веч. Виділ прохає про чисельну участь.

— **Пять нових людових домів** збудували поляки заходом „Товажиства Школи Людовей" у брідському повіті в селах: Руді Брідській, Берлині, Казимирах, Лагодові і Боратині. З нагоди посвячення цих домів Т. Ш. Л. організує масовий зїзд поляків з ріжними імпрезами.

— **Львівська хроніка.** У львівськім готелі „Ню Йорк" слуга Яків Урсу, який був утікачем із румунського війська і дістав лиш дозвіл на побут у Львові, закрався до одної кімнати і вкрав 125 дол. Відтак утік у невідомім напрямі. — Таксівка ч. 40849 наїхала на вул. Казимирівській на 10-літнього Хаїма Айншляга, якого легко поковкала. — Богдан Погорецький (Звязкова 15) їхав колесом вул. Городецькою. Коли в одному моменті минув фіру навантажену диктою, посовгнувся і впав із колесом на брук. Візник уже не вспів затримати воза і віхав на ровер та знищив його до тла. — Поліція арештувала у звязку з виступами вуличних грабіжників, які нападали на самітні жінки й виривали їм торбинки 12 підозрілих осіб, над якими переводять слідство.

— **Грабункове вбивство адвоката в Ліську.** В ночі з вівтірка на середу несхоплені грабіжники дісталися до помешкання адвоката д-ра Теодора Хиляка в Ліську і почали грабувати. Грабіжникам перешкодив адв. д-р Хиляк, який опівночі вернувся з касина до дому. Заскочені грабіжники кинулися на 55-літнього адвоката і по завзятій боротьбі обезвладнили його, звязали шнурами і вбили. Опісля перекинули все горі дном у помешканні і втікли — мабуть стрихом, куди правдоподібно дісталися до помешкання. Цікаво, що ніхто зі сусідів не чув розпучливої боротьби самітнього адвоката з грабіжниками. Тіло вбитого знайшла щойно послугачка в середу вранці, яка прийшла — як щодня — робити лад у хаті та в канцелярії. Що грабіжники забрали, невідомо. За грабіжниками шукає поліція.

— **Нова скандальна афера в суді.** В найближчому часі стане перед судом Станислав Ванатович, управитель секретаріяту городського суду в Мельцу та його двох спільників за зловживання. З акту обвинувачення виходить, що підс. Ст. Ванатович нищив судові акти, виявляв тайну слідства і зізнання свідків, підробляв підписи суддів — річ ясна за солені гроші та брав великі хабарі від засуджених за те, що звільняв їх від відсиджування кари. Процес проти Ванатовича буде дійсно сензаційний.

— **За зловживання** в суспільній обезпечальні в Бережанах відбулася розправа перед окружним судом у Бережанах проти Владислава Янковського і товаришів. По розправі суд засудив В. Янковського і Христіяна Алемана по 2 роки вязниці, Яна Зюлковського на 4 роки вязниці, Вавжинця Корека на 8 місяців вязниці та Йосифа Корняя на 6 місяців з припиненням кари на три роки. Всі засуджені зголосили апеляцію.

— **Залізнича катастрофа** трапилася в Ряшеві, де зударилося дві льокомотиви. Обі вони пересунулися разом з поштовим амбулянсом і розбилися. Одного з поштових урядовців Л. Качва з Кракова відвезли у важкому стані до шпиталю; інші поштові урядовці легко ранені.

— **Несамовита добича.** Ян Новак з Терлічки пов. Ряшів ловив риби у Вислоці і витягнув з води тіло 20-літньої жінки. Слідство виявило, що тіло лежало у воді від довшого часу. Здогадуються, що невідома жінка скінчила самогубством, бо на її тілі не найшли ніяких слідів наглої смерти. Її тіла покищо не розпізнали.

— **Селяни ріжуть і вбивають худобу.** Пишуть нам із Закарпаття: З причини, що минувшого року була велика посуха на цілому Закарпатті був цієї зими великий недостаток сіна. Студена зима дуже продовжилася, сіна бідні землеробці не мають, або і коли є, то дуже дороге, аж 90—100 кч. за 1 сотнар — так, що в деяких селах на Верховині селяни примушені різати і вбивати худобу, щоб не поздихала з голоду.

— **Жахливі розміри катастрофи.** Англійська поліція проголосила офіціяльний комунікат, в якому стверджує, що підчас вибуху в копальні Мерегем згинуло 79 осіб. Під землею находиться ще 50 вуглекопів, яких нема навіть надії виратувати, бо всякий доступ до них неможливий. Тіла вбитих такі змасакровані, що навіть найближчі не можуть їх розпізнати.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Недобра смерть.

(ПАМЯТИ ТАДЕЯ КУПЧИНСЬКОГО.)

„До мене смерть не прийде. Я їй так виспівую, що вона не буде мати совісти скосити мене!"

Так бувало говорив, усім львовянам добре знаний, диригент похоронного хору радник Тадей Купчинський. Притім усміхався своєю скривленою усмішкою і знизував плечем, немов би зганяв з нього настирливу муху.

І ми сміялися з тих слів, а дехто напів серіозно притакував: „Хто знає!? Може й справді!?"...

Але смерть не знає вдячности, не відчуває сентименту. Прийшла, і то швидше, як хтонебудь сподівався, і нині нема вже в живих популярного диригента.

Ще день перед смертю бачили його під книгарнею Шевченка. Оглядав нові хорові твори і щось собі наспівував тихенько. А ранком другого дня вже Львів читав клепсидри з його назвищем.

Хто з львівських українців не знав Тадея Купчинського! В спеку чи в стужу, в дощ чи в сніг ішов на чолі свого хору, відпроваджуючи громадян на вічний спочинок. І тоді чужі вулиці гомоніли звуками похоронних пісень: „Вічная Память" — на нуту „Ой та зажурились", „Ой Морозе", „Со святими" — на нуту „Стрілецької могили" і багато інших.

Проводив радник Купчинський усіх визначних наших покійників. Співав їм останній раз рідні пісні, а коли грудки землі стукали об труну, тоді на прощання неслося над свіжим гробом „Тихий вітер".

Вичитав я десь колись у якімсь памятнику: „Жий так, щоб на Твоїм похороні і гробар плакав!" Ясна річ: коли хтось багато людей ховає, не може плакати на кожнім. Серце не видержало б. Покійний радник теж багато людям віддава останню прислугу, а все таки я бачив нераз сльозу в його очі. Навіть не тоді, коли минулася знайома йому чи дорога людина! Плакав радник на похоронах, коли відходили люди потрібні для рідні, а надієє потрібні для нації.

І може тому не видержало його серце. Забагато вимагав від нього, за часто шарпав його чугливі струни. Перемучене, зболіле, відмовило вкінці послуху і завмерло.

Хтож тепер заспіває над свіжою могилою радника Купчинського? Напевно ті, що співали колись і ті, що співали вчора і ті, що загалом співають. Нехай похоронні пісні обвинуть з любовю і пошаною домовину того, що так безмежно любив рідний спів, не тільки цілим своїм серцем, але й цілим своїм домом.

Слітний весняний день проводить його до гробу. Недобра смерть пожалувала Йому навіть клаптика сонця. Але замість сонця кладемо всі на передчасний гріб ясні стяги щирого спомину і вічної памяти.

Галактіон Чіпка.

— **На досмертну вязницю** засудив спеціяльний німецький суд гр. Октавію Вельопольську за шпигунство в користь сусідної держави. Німецька влада відмовила всяких інформацій в цій справі. Польська преса пише, що присуди німецьких судів за шпигунство оголошують лише у випадках виконання кари смерти.

— **Підпалили музей в Переяславі.** Совітська преса пише про пожежу історичного музею в Переяславі, в якім переховували договір гетьмана Богдана Хмельницького з московським царем про допомогу для України. Музей згорів з усіми памятками і документами, що їх призбирали з XVII віку. Большевицька преса запевнює, що музей підпалили „вороги" на національно-політичному тлі.

— **Щасливою країною є нині** Естонія, бо не лише не має ніодного безробітного, але ще спроваджує робітників з чужих держав, головно з Польщі. З цієї нагоди „обєднання естонців" на чужині видало відозву до своїх членів з покликом, щоб верталися до краю всі естонці, які на чужині не зуміли забезпечити собі кращих умовин життя. Покищо зголосило бажання вернутися до Естонії понад 300 естонців з полудневої Америки; вернулося до Естонії 130 осіб з Бразилії.

— **Біблія для населення Мадагаскару.** В Кастель Гандольфо передали папі перший примірник біблії в мальгайській мові, над перекладом якої працювали два роки. Біблія обіймає 1.500 сторінок і призначена для населення Мадагаскару, де живе 600.000 католиків.

— **Першу школу для наречених** відкрили вже у Шваненверде під Берліном. У цій школі молоді німецькі дівчата мають змогу основно познайомитися з обовязками майбутньої жінки і матері. На основі досвідів з першою школою відкриють у найближчому часі дальші школи для молодих дружин.

— **Ріжні вісти.** Міська управа в Сальоніках приступила до праці над заложенням парку довкола дому, в якому народився теперішній президент Туреччини Кемаль Ататюрк. Президент м. Сальонік виїде в найближчому часі з делегацією до Анкари, щоб передати Ататюркові ключі його родинного дому, що його переміннли перед кількома роками на музей.

—o—

Останні вісти.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПОЛЬСЬКИХ ДИПЛЬОМАТІВ У ВАРШАВІ.

До Варшави приїхав польський амбасадор з Парижа Лукасевич, з Берліна Ліпський і посол Папе з Праги на нараду у справі подій у середущій Европі. Політичні кола здогадуються, що ця нарада матиме велике значіння, бо на ній узгідлять становище Польщі до Чехословаччини.

Ділом ушануйте память тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

✝ Посмертні згадки·

Іванна з Гарасимовичів Сумикова, вдова по бл. п. Андрію, пароховові у Волосові, померла 2. травня ц. р., проживши 79 літ. В. Їй П.!

—o—

Спорт.

УКРАЇНА — ПОЛЬОНІЯ (ПЕРЕМИШЛЬ).

Мистецький метч обох цих дружин відбудеться в неділю 15. ц. м. на грищі Погоні в год. 11.30 передполуднем. Дружина чорно-червоних матиме найкращу нагоду виказати, що минулонедільна програна додала їй тільки охоти та запалу до дальшої праці й вибагливої гри. До цього метчу повернемося ще з одного з найближчих чисел. І тоді подамо теж склад дружини, який виступить у неділю.

СПОРТОВІ НОВИНКИ

Загальні Збори Л. Н. С-у. Виділ Львівського Клюбу Ситківкарів подає до відома, що Загальні Збори Л. К. С. відбудуться дня 27. травня 1938 в год. 18. в льокалі при вул. Домініканській 11 із звичайним порядком нарад. На випадок браку достаточної скількости членів, Збори відбудуться в годину пізніше, без уваги на скількість приявних.

З діяльности КЛК. В неділю 15. ц. м. відбудеться на площі Сокола-Батька другий із черги тренінг для громадянства. Карпатський Лещетарський Клюб подбає про приладдя та провідників вправ. Зі собою треба принести спортовий одяг.

Чергова програна Руси. Минулої неділі грала ужгородська Русь свій передостанній мистецький метч із ЧСК-Кошиці в Кошицях. Метч закінчився знову програною Руси у відношенні 1:2. Русь займає далі третє місце, з якого може її зіпхати нижче Спішська Нова Весь, на випадок програної Руси в останніх змаганнях із ЧСК Ужгород, при одночасній перемозі Сп. Нової Весі. Мистецтво дивізії здобув остаточно КАЦ Кошиці.

Чеська Ліга. Славія — Шл. Острава 3:1 (2:0); Жіденіце — Братислава 2:0 (0:0); Спарта — Пардубіце 3:2 (2:0); Простейов — Вікторія Пльзень 1:0 (0:0); СК Пльзень — Кладно 3:1 (2:1); Находь — Вікторія Жіжков 1:0 (1:0).

Міжнародні змагання. Югославія — Румунія 1:0 (1:0). Міждержавні футбольні змагання за чашу президента Бенеша. Дуже гостра гра. Цей метч відбувся в Букарешті у присутності 40.000 глядачів. — Бельгія — Швайцарія 3:0 (1:0). Несподівана перемога Бельгії над швайцарцями в Льозанні. Видців 20.000.

Мадярська Ліга. Уйпешт — Будафок 1:0, Печ — Вочкай 4:1, ФТЦ — Кішпешт 2:1, Гунгарія — Сірмеллесі 3:2, Електромош — Сегед 2:0, ЕТО — Терезварош 0:0.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

BULLETIN du Bureau de Presse Ukrainien. Publication mensuelle. Nr. 31. 32. Fevrier—Mars, 1938. Paris.

VÖLKERBUND. Revue de politique internationale. Nr. 9. 10. 11—12. 1938. Geneva.

Театри.

Великий Театр:

Четвер 12. 5. вистави нема.
Пятниця 13. 5. год. 7.30 веч. „Літо в Ногаи".
Субота 14. 5. год. 7.30 „Рос-Марі".

Театр Рімнородностей:

Четвер 12. 5. вистави нема.
Пятниця 13. 5. вистави нема.
Субота 14. 5. год. 7.30 веч. „Легкодушна сестра".

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

БОРЩІВ:
12. 5. Пісня Бескиду.
13. 5. Мазепа.
14. 5. Гетьман Полуботок.
Театр збільшуючи орхестру, прийме доброго І. скрипаля, гармоніста і бандуриста.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

12. 5. †
13. 5. Орфей у пеклі.
14. 5. Лісова пісня.
15. 5. Невольник.
З Монастириськ іде театр до Бучача і Підгайців.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

МОСТИ ВЕЛИКІ:
Пятниця 13. 5. Синя квітка.
Субота 14. 5. Подвійна бухгальтерія.
Неділя 15. 5. Чорноморці.
Понеділок 16. 5. Нітуш.
Вівторок 17. 5. Гриць (новинка).
Середа 18. 5. Казка старого млина.

КІНА НЕЧИННІ.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Італія".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
Сирія, Дамаск, Бейрут.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 12. травня 1938.

6.20 Концерт військ. орх., 7.15 Вояцька авд., 7.35 Пісні Виленщини, нар. хор, 8.00 Для шкіл: Малий Зюк у школі, 10.00 Слідами ост. дороги: Репортажі Богослуження, орх., хор, 11.15 У роковини, у вик. дітей із захисту у Вильні, 11.40 Симфонічні марші, 12.03 Серед робітників, 13.45 Комунікат Хліб. Палати, 13.50 Музика Півночі, пл., 14.30 Бетовен із пл., 14.55 Біржа, 15.00 „Пісня про рідний край" Корн. Макушинського, Музика з пл., 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції, 16.00 Камер. твори та пісні, форт., скрипка мецосопран, віол., 17.00 Із гутірок А. Слівінського з Пілсудським, 17.20 Концерт хору, 18.00 Актуальна гутірка, 18.15 Орх. концерт, 19.00 Сп. рецітель, Е. Бендер, бас, у супр. форт., 19.20 „Трагічна воля", поезіомонтаж, хор. рецит., соля, 20.00 Симф. концерт у вик. орх., 20.40 В годині смерти, 21.05 „Жалібна поема", орх., 21.30 Веч. дениик, 21.45 „Містерія травневої ночі" у вик. артистів театру в Катовиць, 22.30 Музика з пл., 22.50 Останні вістки.

Пятниця, 13. травня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція; 11.15 Для шкіл: „Гетьман Жулкевський"; 11.40 Форт. твори Брамса, пл.; 12.03 Полудн. авдиція; 13.45 Сусп. гутірка, 13.50 Розр. музика з пл., 14.55 Біржа, 15.00 „Гуморески" І. Ляма, Музика з пл., 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Госп. вістки, 15.45 „Наші дерева" для старших дітей, 16.00 Гутірка з хорими, 16.15 Розр. концерт, 16.50 19.45 Актуальна гутірка, 17.00 Школа, що приходить до ученика, 17.15 Скрипка, форт., 17.50 Огляд видань, 18.00 18.50 Спорт, 18.10 Туристичний інформатор, 18.15 Форт. твори на 4 руки, 18.30 18.55 Програма на завтра, 18.35 „Останній виступ Ожеховського в Судовій Вишні", 19.00 Театр Уяви „Коросна" на осн. Красіцького, 20.00 „Княжна Герольштайн" оп. Я. Офенбаха; у перерві в год. 20.45 Веч. дениик, 22.00 Концерт: Староданя англ. музика, 22.50 Ост. вістки, 23.00 „День жалоби", у німецькій мові, 23.00—23.30 Танкова музика з пл.

Субота, 14. травня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авд., 11.15 Співаймо пісеньки, 11.40 Симф. музика з пл., 12.03 Полудн. авд., 13.45 Концерт бандури, 15.20 Техн. скринька, 15.30 Госп. вістки, 15.45 Театр Уяви для старших дітей „Тайна королівського годинника", 16.15 Розр. концерт: сальон. орх., Ол. Карпацький баритон, форт., 16.50, 18.35, 19.50, 20.50 Актуальна гутірка, 17.50 Наша програма, 18.00, 18.53 Спорт, 18.10 Концерт легкої музики, 18.30, 18.57 Програма на завтра, 18.45 Праця та завдання Білого Хреста у Львові, 19.00 „Варшава та Рацлавіце" авд. для дітей, Гутірка про Ал. Дигасінського, 20.00 Популярна музика, 20.40 Вечірній дениик, 21.00—00.15 Трансмісія із Фльоренції: „Аїда" оп. Вердія; у І-ій перерві коло год. 21.40 „Лист Юл. Словацького до Ол. Голинського"; в ІІ-ій перерві коло год. 22.37 Фрагм. із повісти Верфля „Верді", в ІІІ-ій перерві коло год. 23.24 Останні вістки.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 12. травня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.45 Веч. гомін, 20.00, 21.00 Вечір танку, БУДАПЕШТ 12.05, 22.05 Циг. музика, 20.20 Концерт хору, ВІДЕНЬ 19.10 Вокальна авд., 20.00 Пісні та марші, 21.00 Розр. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.15 Пісні Франца та Сегрена, 21.00 Африканське весілля, 22.30 Концерто гросо ф-дур Гендля, КОШИЦІ 14.05, 18.45 Вістки, 18.00 Враження з Югославії, Музика з пл., МІЛЯНО 21.00, 22.00 „Корневільські дзвони" оп. Плянкета, ПРАГА 19.25 Сальон. музика, 20.30, 21.00 „Мій рідний край", пісні Сметани, ПАРІ ПТТ 20.00 Пісні, 20.15 Англійські пісні, РАДІО ПАРІ 20.15 Форт., 20.30, 21.00, 22.00, 23.00 Опера, РИМ 17.15 Вок. концерт, 21.00, 22.00 Орх. концерт, СОФІЯ 19.00 Пісеньки, 20.45 Мельодії.

Пятниця, 13. травня 1938.

БЕРЛІН 14.15 15.00 Розр. музика, 19.45 Веч. гомін, 17.00 Пісні, 17.30 Скандинавська мельодія; 20.00 Концерт жін. хору й орх.; БЕРОМЇНСТЕР 20.10 21.00 „Брати Штравбінгер" оп. Айалера, 22.05 Маловідомі Веберові твори; БУДАПЕШТ 13.30 Орх. концерт, 17.30 Циг. музика, 19.30 20.00 21.00 22.00 Опера, 22.30 Військ. орх., ВІДЕНЬ 12.00 13.15 Орх. концерт, 18.00 Молодь грає і співає, 21.00 Розр. концерт, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Діточі пісні, 18.25 Пісні, 20.00 Фільг. концерт, КОШИЦІ 14.05 18.45 Вістки, 18.00 Виховання підчас пол. дозрівання, Декламації, Оповідання; МІЛЯНО 20.30 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.40 22.00 Форт. дует; ПРАГА 16.10 Розр. музика, 18.24 Легка музика, 19.40 20.00 Квартет, 21.00 „Ля Ретабль ді Метр Пер" оп. Де Фаля; РАДІО ПАРІ 20.30 21.00 22.00 Театр Уяви; РИМ 17.15 Форт., 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Фраскіта" оп. Легара.

Субота, 14. травня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Пісні й музика, 18.45 Розр. музика, 20.00, 21.10 Вес. вечір, 22.30 Легка, танк. музика, БУДАПЕШТ 12.05 Вок. концерт, 17.40, 18.00 Симф. орх., 19.15 Нар. пісні в супр. циг. орх., 21.55, 22.00, 23.00 Концерт оп. орх., ВІДЕНЬ 19.30 Вок. авд. з Грацу, 20.00 Нова нім. розр. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 22.20 Цісарський квінтет, КОШИЦІ 7.50 Огляд преси, 18.55 Вістки, 18.00 „Павло Іванів" діточа оперетка, МІЛЯНО 17.15 Камер. музика, 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Аїда" оп. Вердія, ПРАГА 11.05 Військ. орх., 18.20 Сальон. музика, 19.20, 20.00 Весела музика, РАДІО ПАРІ 18.00 Фільософ. дискусія, 20.15 Пісні, 20.30, 21.00 Театр Уяви: „Скупар" Моліера (фрагм.), 21.10 Кабарет, 22.05 Симф. музика, РИМ 17.15 Танкова музика, 19.30 Розр. музика, 21.50 „Голоси світа", 22.00 Розр. концерт, СОФІЯ 18.35 Популярні мельодії, 20.00 Пісні.

Радіокутик.

ПРЕМІЯ ДЛЯ МІЛІОНОВОГО АБОНЕНТА ПОЛЬСЬКОГО РАДІЯ.

Польське Радіо сподіється, що до кінця ц. р. матиме міліон радіоабонентів. Щасливий міліоновий радіоабонент дістане від Польського Радія премію. Цією премією буде сільське господарство, або рівновартна міська нерухомість. Досі Польське Радіо призначало своїм абонентам такі премії як авта та золоті годинники. В лютому ц. р. занотовано 900.000 радіоабонентів, при чому признано з цього приводу 4 премії — щадничих книжечок у сумі від 50 до 100 зол.

РАДІЮ В ЗАЛІЗНИЧІЙ СЛУЖБІ.

В Сполуч. Державах Америки одно з залізничих підприємств заінстальовано недавно в поїздах на пробу малі висильно-сприймальні апарати. Вони служать для порозуміння кермачика поїзду, кондукторів та обслуги паровозів. Вже перші проби виявили великі прикмети цього способу порозуміння, що дозволяє скорше безпосередньо подавати та відбирати вістки. Радіова хвиля заступила трудну до обсервації сигналізацію, яка в неприятливих обставинах, напр. уночі, в імлі, чи серед гамору великих залізничих двірців, вимагає незвичайно напруженої уваги. Слухальця або голосник дозволять машиністові відібрати виразне припоручення, і тим самим посвятити більше уваги машині, через те і запобігти багатьом катастрофам.

РАДІО ПРИЯТЕЛЕМ СЛІПИХ.

Завдяки радієві відкрився цілий світ вражінь для сліпих, яким лишився тільки слух та дотик. В Америці одна з фабрик радіових апаратів, бажаючи якнайбільше уможливити слухання радія нещасливим сліпим, зособила свої апарати у прилади, які дозволяють сліпому наставити апарат на довільну бажану стацію. Є це апарат, в якому натиснувши відповідний ґудзик дістаємо в голоснику бажану стацію. В апараті є кільканадцять таких ґудзиків, на котрих поміщено системою Юрелля знаки поодиноких стацій. Сліпий може пальцями відчитати на ґудзику назву стації та вибрати собі ту, яку в цій хвилині має охоту слухати.

РАДІО В ҐАЗОВИХ КУХОНКАХ.

За океаном радіо дуже популярне. Одна фірма, яка фабрикує ґазові кухонки, випустила останньо на ринок найновіший тип кухонки із вбудованим годинником та радіовим апаратом. Цікаво, що ціна такого моделю не має бути вища від попередніх. Калькуляція полягає на тому, що фабрикант числить на великий зріст оборотів.

БІРЖА.

Львів, 11 травня 1938

Акції.

Банк Польський 116·75 Цукор. 35·00 Вугіль 28·75, 29·00, Лільпоп 73·00. Модрзейов 14·00, Островець 56·00, Стараховичі, 38·50, 38·00, Габербуш 49·50.

Папери

4 і пів проц. внутр. 65·00, 65·25, 3 ін 1 ем. непот. серія непот. 3 поз. інв. 2 ем. 82·25 серія 91·00 5 конверс. 70·00 прем. дол. 41·25 4 консол. 68·25
Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 11. травня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·15 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2·80 зол.
молоко . . . 18—19 сот.
(яйця копа) . . . . 3·50 зол.
Тенденція на масло знижкова на молоко слаба, на яйця вдержана

ОПОВІСТКИ.

Перестороıа. Повідомляємо, що п. **Іван Гроць та п. Марія Гаврилишин** перестали бути нашими подорожними агентами, тому не мають права збирати замовлень, побирати завдатків і т. д. для нашої фірми. — **Книгарня Шевченка, Львів, Ринок 10.** 1035 2-3

VI. Загальні Збори Союзу Українських Наукових Робітників Музеїв і Книгозбірень відбудуться 21. травня 1938 в Бібліотеці Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, вул. Чарнецького 24, в год. 18. зі звичайним порядком нарад. — **І. Свєнціцький, голова, Є. Ю. Пеленський секретар.** 1042

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок ...